

બૂની કે બહુગર ?

મધુકર.

ખાવતા મુમતાજના કીરસાને પાણી પાય એવી દેશી
રજવાડાના ભેદ ભરમોની અજબ રસીલી વારતા.

બેગમ કે બલા ?

ભૂલી જવાતી છે અધી કાખો કિતાબો સામટી;
જોયું ન જોયું છે થતું જો એક વાદી આપતી.

એક સાંધારણુ નારંગીવાળીની પાછળ એક દેશી રાજ્યની કુવે
પયમાલી થાય છે તેનો દીવ્યરૂપ કીમ્સો આજેજ વાચો ઇસ્કડતો
રાજા ખીજો ચાહસ પશુ એક નારંગીવાળીની પાછળ પાગલ બન્યો
હતો પશુ આ વારતાની નાયીકા રાધા અજબજ રૂબની છે. એકવાર
શરૂ કરશો તો ખાવાપીવતું ભૂલી જશો.

પાય ચિત્રો સાથે એન્ટીક પેપર પર મોહક સ્વચ્છ છપાઇ અને
પાકું પુકું—કિમ્મત રૂ. ૨-૮.

વિલાસ ઓરીસ,

૯૮, હોળી ચકલા, કોટ, મુંબઈ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક. ૧૨૭૮૬ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ખૂબી કે મદુર ?

વિષય ૬૩૪૪:૩

“વિલાસ”ની ભેટ.

ખૂની કે જદુગર ?

અનુવાદક:

સાકરલાલ મગનલાલ કાપડિયા,
૭, કુંભારટૂકડા, મુંબઈ નં. ૪.

મુદ્રક અને પ્રકાશક:

હરિલાલ વસ્તભદ્રાસ અલક્ષ્મી,
શ્રી હરિ-હર પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ,
૯૮, હોળી ચક્રા, કોટ, મુંબઈ.

૧૯૨૬.

કિંમત બાર આના.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ પ્રાથમિક શાળા
અમદાવાદ ૧૨૭૮૬
ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંગ્રહ

બે બોલ.

“વિલાસ” ના ગ્રાહકો જાણીને ખુશી થશે કે ખીજ વર્ષમાં આ મરીમડા પત્રે લવાજમમાં એક પાછ પણુ વધાર્યા વિના “ખૂની કે જાદુગર?” નામની રા. મધુકરની તદ્દન નવી ડીટેક્ટીવ વારતા પોતાના ગ્રાહકોને ભેટ આપવાનું સાહસ કર્યું છે. ત્રણ રૂપિયાના નજીવા લવાજમમાં આજકાલ સાધારણ માસિક પણુ મળતું નથી તે જોતાં અમારા સાહસને ઉત્તેજન આપવા માટે અમારા ગ્રાહકો પોતાના મિત્ર મંડળમાં આ પ્રજાપ્રિય પત્રનો ફેલાવો કરવાની કૃપા કરશે એવી અમે આશા રાખીએ છીએ.

રા. મધુકરે આ વારતા અંગ્રેજી પરથી ધટાવી છે તેનો સ્વીકાર કરવાની રજા લેજો છીએ. મૂળ વસ્તુ અંગ્રેજી હોવા છતાં બાકી મધુકરે તેને સુંદર ગુજરાતી સંસારમાં ધટાવ્યું છે અને તેમાં તેમણે કેટલી કલા વાપરી છે તે આ વારતા વાંચનારને આપો આપજ જણાઈ જશે.

વિલાસ ઓફિસ
૧૫ મી માઈ
૧૯૨૬

હરિલાલ વટલભાઈ અલ્લાક્ષત્રી.
તંત્રી, વિલાસ.

ગુજરાતી પ્રજાનું માનીતું

વિલાસ

(અઠવાડિક પત્ર)

તેમાં શું જોશો ?

તમારોજ અવાજ

સ્વરાજ્યની પ્રચંડ હાકલ

મિસ્ટરીઝ ઓફ ધો કોર્ટ ઓફ લંડન

અને

વિલાયતી ક્રોક્શાસ્ત્ર.

વર્ષીકરણ વિધા જાણી રમણીઓને સંતુષ્ટ કરવાની કામજુમારી
કલા શીખવા માટે આ ક્રોક્શાસ્ત્ર વાંચવા માટે વિલાસનાજ પ્રાહક
થઈ જાયો.

વાર્ષિક ભવનખર્ચ ૩. ૩

વી. પી. થી. રૂ. ૩-૪

વિલાસ ઓફીસ.

૬૮, હોળીચકલા, કોટ, મુંબઈ.

ગોરા વિલાયતના કાળાં ભોપાળાં

ઝરલેજ

લંડન રાંજ-રહસ્ય

અથવા

ધી મિસ્ટરીઝ ઓફ ધી કેર્ટ ઓફ લંડન.

રેનોલ્ડસની આ મહાન નવલકથા કાઢ્યો પૂરી કરી નથી પણ
અમે તમને સમજા બાગો પૂરા પાડીશું. પંદર ભાગમાં પહેલી સીરીઝની
આખી વારતા પૂરી થશે.

ચાર ભાગો તૈયાર છે !

દર ત્રણ ત્રણ મહિને નવા નવા ભાગો બહાર પડે છે. પાંચ મોહક
ચિત્રો સાથે દરેક ભાગની કિંમત રૂ૪ આના. નવો ભાગ બહાર
પડે તેટલી પણ ધીરજ ન રહે તો “વિલાસ”ના વાર્ષિક આક્રંક થઇ
આ મહાન વારતા દર અઠવાડિયે વાંચતા રહેજો.

તરત લખો:—વિલાસ ઓફીસ,

૯૮, હોળી ચક્રા, મેડ, બુઅર્ક.

ખૂની કે જહુગર ?

પ્રકરણ ૧ લું.

બેદી આપઘાત.

“જુઓ યુસુફ ! આ મેલી વિધાનો અત લાવો. એ બહુજ દુષ્ટ, બચાંકર અને નીચ છે. એનો અંત લાવવોજ જોઈએ.”

વૉટસન હોટલમાં ડીનર ટેબલ પર કાણી મૂકી પ્રખ્યાત ચિત્રકાર પુરુષોત્તમ ઉપલા શબ્દો બોલ્યો. તેનો ચહેરો એટલું બોલતાં શીકકો પડી ગયો. તેના સ્વરમાં બચ અને જુસ્સાનું મીઠણ હતું. તેના સાથી—સુવિખ્યાત ડિટેક્ટિવ યુસુફઅલીએ વિચારવંત હાથે સીગરેટનો દમ ખેંચ્યો અને હકારમાં માથું ધુણાવ્યું: “એ બેદી વિધા છે તે વિષે કંઈ શક નથી. પણ મને નથી લાગતું કે એ વધુવાર ચાલે. મુંબઈએ એવા ધણા ઢોંગ જોયા છે.” આટલું કહી થોડેક દૂર ખુશમીજનજથી બેઠેલા પોતાના વફાદાર મદદનીશ મહમદને ડિટેક્ટીવે નજીક બોલાવ્યો.

યુસુફ પુરુષોત્તમ સાથે વૉટસન હોટલમાં ડીનર લેતો હતો. હમણાંજ અને જમી પરવાર્યા હતા. પુરુષોત્તમ અધીરાઈથી જરા ખાંસીને બોલ્યો: “યુસુફ ! તમે આ વાતને ગંભીર લેખતા નથી. કદાચ તમારા ધંધાને લીધે તમે નાસ્તિક થઈ ગયા હશો.”

મહમદે અચાનક આ વાતમાં રસ લેવાને ઉંચું જોયું. તે બોલ્યો: “જુઓ મીઠો પુરુષોત્તમ ! તમે ખરેખર આ મેલી વિધા,

બૂત ડાકણ અને એવા ખીઝ નોનસેન્સને માનો છો? એ તો અદમાસોની એક જાતની આલાકી છે. બધા ગુપ્ત વિદ્યાના ઇન્ગરદારો એકની એક જરી પુરાણી રીતને વળગી રહ્યા છે. જુના જમાનાની જીનપરીઓ ને આ જમાનાનો મહમદ છેલ એ બધા એકજ બાજુના સોકઠાં! સમજ્યા!” જુવાનીનો ઉત્સાહ અને ગુન્હા શોધક ડિટેકટીવને રૂપટ બુદ્ધિવાદ બતાવતો તે થોભ્યો.

મહમદની નાસ્તિકતા જોઈ પુરૂષોત્તમ જરા હસ્યો. પણ તેતું મહો એક પણ પછી પુનઃ ગંભીર બન્યું.

“તું જાણે હસ મહમદ! હું જુવાનીમાં આફ્રીકા ગયો હતો. અને ત્યાંના ગીચ જંગલમાં એક મેલી વિદ્યા જાણનાર જંગલી વૈદ્યને મળ્યો હતો. તેની કાળી ચામડીપર કાદવ અને લોહીનો લેપ હતો, તેના ગળામાં હાડકાની ભયંકર માળા લટકતી હતી અને તે ભૈરવ નાચ-મેલતો નાચ નાચતો હતો.” તેનો સ્વર અત્યંત ગંભીર થઈ ગયો. યુસુફ તેની કાળી આંખો તરફ તીક્ષ્ણ નજરે જોઈ રહ્યો.

“હું પોતે પણ તે વખતે એવી વાતને હસી કાઢતો હતો. એ જંગલી માણસની હાથ આલાકીને મેં ધુતકારી કાઢી હતી. પણ યુસુફ! તમે માનશો? મને એ વાતનું સ્મરણ થતાંજ ખીક લાગે છે. પાછળથી મેં આફ્રીકામાં એક જંગલી જાદુગરને પોતાના શરીરપર નાના પ્રકારના જુલમ કરતો જોયો હતો. તે જીભ કાપી નાખતો, આંખો બહાર લાવતો, પેટમાં આરપાર તલવાર ભેકતો! મેં સૂકા હાડકા જમીનપર અક્ષણનાં દૈત્યના નગારા વાગવાનો અવાજ

સાંભળ્યો હતો. એ જંગલી જાડુગરના મૂળા શ્ર.પથી અચાનક ભેદી રીતે માણસોને મરી જતા જોવા હતા. આ બધું મેં જાતે જોયલું છે અને તેપરથી મને લાગે છે કે આફ્રીકાના એ જંગલી જાડુગર કરતાં પણ પ્રોફેસર કૃષ્ણલાલ વધુ ભયંકર છે.” એ ચિત્રકારની આંખો અજબ તેજથી ચમકી રહી. તેનો સ્વર વધુને વધુ ગંભીર થતો ગયો અને તેના કપાળપર કસ્યલી વળા. રૂમમાં બીજા જમનારાઓની તેને પરવા નહોતી. તે પીછી ને કેનવાસમાં ગુલતાન થઇ જતો તેવીજ રીતે તે હમણાં ભૂતકાળનો અનુભવ યાદ કરવામાં ગુલતાન થઇ ગયો હતો તેની વિચારશીલ મુદ્રા. જોઇ મહમ્મદ પણ ગંભીર થયો. તે યુસુફની સાથે આફ્રીકા ગયો હતો અને પુરુષોત્તમે વર્ણવેલા ભયંકર બનાવો તેણે પણ જાતે જોયા હતા.

યુસુફ હજી મૌનજ બેસી રહ્યો હતો.

“મેં એ બધું નજરે જોયલું છે યુસુફ! એ હસી કાઢવાની વાત નથી. જુઓ, પેલો કૃષ્ણલાલ તેના કેટલાંક જોત્તીઆઓ સાથે આવ્યો. એને બારીકોથી જોઇ લો” ચિત્રકાર બોલ્યો.

યુસુફ ધીમેથી પોતાની ખુરશીપર જરા ફર્યો અને રેસ્ટોરાંમાં તેણે ઝડપી નજર ફેંકી.

નજીકના એક ટેબલ આગળ એક નવો માણસ કાળા શુટમાં સજ્જ થઇ ઉભો હતો અને તે એક ઉંચી પાતળા સ્ત્રીને હાથ આપી ખુરશી પર બેસાડતો હતો. એ પુરુષની ઉંચાઇ મધ્યમ હતી. તેનો બાંધો જરા નાળુક હતો. તેના મોઢાપણે કોઇ જાતનો રંગ

નહોતો. તેના ચહેરાપર કોઈ જાતનો ભાવ નહોતો. તેના વાળ લાંબા હતા અને તે ગરદન આગળથી વ્યવસ્થિત રીતે કાપેલા હતા. તેની આંખો અતિશય કાળી-જરા ઉંડી ઉતરેલી અને ચમકતી હતી. તેના મોઢાપર જાણે કોઈ સેતાનની આંખો ચમકી રહી હોયની એવી તેની આંખો હતી.

“વેષ તો આપ્યા હજવે છે.” મહમ્મદ બોલ્યો.

મુરશોતમે ડોકું ધુણાવી કહ્યું:

“હા. એજ મુબ્બનો મહાન જાદુગર કૃષ્ણલાલ ! તેની સાથેની સ્ત્રી તે મિસ મોતી !—

મુસુફઅલી-મુબ્બનો સર્વ શ્રેષ્ઠ ડિટેક્ટીવ આ અજબ જોડીને તીક્ષ્ણ નજરે જોઈ રહ્યો. જાદુગરની સાથી મિસ મોતીના લાંબા વાળના જુલ્હાની શુંથેલી લટ તેના ખભાપર લટકતી હતી. માથાના આગલા ભાગપર વેશ્યાને શરમાવે એવી રીતે વાળના વિધવિધ આકાર પાડ્યા હતા. આંખોની આસપાસ કાળા રંગનું કુડાણું હતું અને એ મદીલી આંખોમા કામવાસના તથા કુષ્ટતા ઝળકી રહી હતી. તેના હોઠ લાલ બીંબ જેવા હતા પણ એ રતાશ કુદરતી નહોતી. અનાવડી લાલી લાવવાને વિલાયતી રંગનો છૂટથી ઉપયોગ થયેલ હતો તે સ્પષ્ટ જણાઈ જતું હતું. તેણે પારસી ફ્રેશનની રેશમી સાડી પહેરી હતી. ડાબી બાજુનો છાતીનો ભાગ ખુલ્લો રાખ્યો હતો અને રખેને ઉધત પવન એ ભાગ ઢાંકી નાખે તે માટે સાડીને છાતીની અધવચમાં પોલકા સાથે પીનથી જડી લીધી હતી. મુબ્બના શ્રીમંત

સહેરી લાલાઓ મિસ મોતીને રેશન અને પ્રગતિની “આદર્શ” મૂર્તિ ગણતા હતા.

“કુનિયા જૂકતી હય-જૂકાનેવાલા ચાહીયે.” યુસુફ બબડયો. પુરષોત્તમ ગંભીર થયો.

“યુસુફ ! આ માણસ નીચ, બદમાસ છે. અધ્યાત્મ વિદ્યાના અહાના નીચે એ પૈસાદાર હુલ્લુંઓની જાંઠગીપર નહિ કદપી શકાય એવા હુબ પ્રયોગો કરે છે. એનો પ્રયોગ મદીલા કેદથી શરૂ થાય છે તે મોત-ભયકર મોતમાં પૂરો થાય છે. એવા બધા ખુનો માટે કૃષ્ણલાલ જવાબદાર છે.”

ડિટેક્ટીવે ઓઠ પીર્યા. મહમદ પોતાના માલીકના સ્વભાવના સઘળા રંગ જાણતો હતો. તે જોઈ શક્યો કે ડિટેક્ટીવ સાહેબ આજ ખેલવાની તૈયારી કરી રહ્યા છે.

ચિત્રકાર ગુસ્સે થઈ બોલવા લાગ્યો: “એ બદમાસ અને હુઆ છે યુસુફ ! તમે એનો કોઈ ચોક્કસ ગુન્હે પકડી શકવાના નથી. જે બોળા માણસો એના શિકાર થયા છે તેઓ એટલા અધ્ધાણ છે કે એની સામે થવાના નથી. એ ભયથી રાજ કરે છે. અરે ! ભય કરતા પણ કોઈ વધુ ભયંકર સત્તા એની પાસે છે.” છેલ્લું વાક્ય બોલતાં પુરષોત્તમનો અવાજ પડી ગયો. ડિટેક્ટીવનો મનોભાવ કંઈ વ્યક્ત થતો નહિ છતાં તેનાપર પણ અસર થઈ.

“મેલી વિદ્યા, યુસુફ ! મેલી વિદ્યા !—” ચિત્રકાર બબડયો. યુસુફ થોડીવાર વિચારમાં બેસી રહ્યો.

હોલમાં ખેંડ વાગતું હતું. પડધમપર ઠોકા પડતાં યુસુફને આફ્રીકાના જંગલી પડધમનો ખ્યાલ આવ્યો. અચાનક તે ઉભો થઇ બોલ્યો:

“પુરુષોત્તમ, એની સાથે મારી પીછાન કરાવો—”

ચિત્રકાર અજળ થયો.

“જેવી તમારી મરજી” તે બોલ્યો. પછી ધીમે સ્વરે તેણે ઉમેર્યું: “એ આપણને બધાને તારાજ કરે તે પહેલાં એને બૂ પીતો કરી નાખો.”

દશ મિનિટ પછી મહમદ અને યુસુફ કૃષ્ણલાલના ટેબલપર બેસી શેમ્પેન પીવા લાગ્યા. પુરુષોત્તમ ઉતાવળમાં પણ સચોટ રીતે ડિટેક્ટીવ અને જાહગીરની પીછાન કરાવી “અગત્યના કામ”નું બહાનું કાઢી આવ્યો ગયો. તે ગયા પછી તેની જગાએ થોડીવારમાં જહાંગીર નામનો એક શીફપી આવી બેઠો કે જે કૃષ્ણલાલનો પુજારી હતો. યુસુફ સહેલાઈથી વાતોના ગપ્પામાં બળી ગયો. પણ તેની નજર પેલા જાહગીરનું જ પ્રથકકરણ કરતી હતી. તે મારી પેઠે જાણતો હતો કે કૃષ્ણલાલ મુંબઈમાં “અહમદાબાદ મંડળ”નો નેતા થઈ બેઠો હતો. દુનિયામાં કેટલાક એવા મૂર્ખા—બોળા માણસો હોય છે કે જેમને જલદી જલદી મરી જઈને વૈકુંઠ મા બહેસ્તમાં જવાની ઘેલછા લાગે છે. એવા માણસોને ધૂતનારા ઢાંગીઓથી દુનિયા ખાલી નથી. બ્યારે મુંબઈમાં “અહમદાબાદ મંડળ”ની સ્થાપના થઈ ત્યારે એ નવી ચળવળને મુંબઈના હજારો ઢાંગોમાં ની એક ગણી લઈને યુસુફે ઝાઝું ધ્યાન આપ્યું નહોતું. પણ ચિત્રકાર

પુરુષોત્તમના ગંભીર સ્વરમાં રહેલા બયથી તેનાપર કંઈક વિચિત્ર અસર થઈ હતી અને કૃષ્ણલાલ સાથે થોડીજ મિનીટ વાત કરતાં તેની ખાત્રી થઈ ગઈ કે આ બ્રહ્મવાદી સામાન્ય ઠગારો નહોતો.

યુસુફ-મુંબઈનો શ્રેષ્ઠ ડિટેક્ટીવ બાહોશ માનસશાસ્ત્રી પણ હતો. કૃષ્ણલાલના બાવડીન ચહેરાની નીચેના ભેદો તે ભેદી શક્યો. તેને પ્રેરણા થઈ કે કૃષ્ણલાલ બહારથી દોગ કરે છે તેવો સ્વપ્નવાદી અને તરંગી તત્વજ્ઞાની નહોતો.

“શ્રીમાન પુરુષોત્તમ મને કહી ગયા, મી. યુસુફઅલી ! કે તમે જાદુમાં રસ લે છે.” જાદુગરના મીઠા સ્વરે ડિટેક્ટીવની વિચારમાલા તોડી નાખી.

તે હસ્યો.

“ફરેક જણ જાદુમાં થોડો ધણો રસ લે છે.” ડિટેક્ટીવ બોલ્યોઃ “મેં નજર બંધીને પહેલો ખેલ જોયો ત્યારથીજ જાદુગરો દુનિયાના સાધારણ માનવીઓ નથી એવી મારી ખાત્રી થઈ ગઈ છે.”

કૃષ્ણલાલે મદ સ્મિત કરી જવાબ વાળ્યોઃ “તમે બહુ શરમાળ લાગો છો, મી. યુસુફ ! મુંબઈના મહાન ડિટેક્ટીવ તરીકે—”

યુસુફે સીમરેટ સળગાવી આ પ્રશંસા અવગણી કાઢી.

“નજરબંધીમાં પણ કંઈક શક્તિ તો છેજ.” જાદુગર બોલ્યોઃ પણ હું એ જાદુને નથી માનતો. હું ખરા જાદુનો શોધક છું અને તત્વજ્ઞાન અથવા બ્રહ્મ વિદ્યાનો ઉપાસક છું.”

યુસુફ હસ્યો: “તમે મેલી વિધાની વાત કરો છો ને? એ તો જીવના જમાનાના અમત્કાર રૂપ ગણાતી હતી.”

“તમે ભૂલ કરો છો મી. યુસુફઅલી !—” મિસ મોતી કંઈક અણુગમની લાગણીથી બોલી.

“બચકર ભૂલ ! નહિ માફ થઈ શકે એવી ભૂલ !” શીલ્પી મી. જહાંગીરજી બોલ્યા: “તમારે ખાતરી કરવી હોય તો કોઈવાર ગુફ્ટેવના વર્ગમાં આવજો.”

યુસુફે જાદુગર તરફ સ્થીર નજર કરી. કૃષ્ણલાલની ખંધી આંખની પાછળ શી ચોખના છૂપાઈ હતી તે વિષે તે જરા અજબ થયો.

“મને એ વર્ગ માટે અધિકારી ગણવામાં આવશે ?” તેણે પૂછ્યું,

કૃષ્ણલાલ જરા વાર વિચાર કરી બોલ્યો: “હું પ્રસંગોપાત જાણુએતો વર્ગ ચલાવુ છું. જે તમે ત્યાં આવવાની કૃપા કરશો તો તમને જીવન સફલ થયલું લાગશે.”

“તમારો આભાર ! મને અત્યારથીજ તમારા મોહક આમંત્રણના સ્વપ્નાં આવ્યા કરશે.”

“સાહેબ ! તમારો ટેલીફોન—” એક વેટરે યુસુફ પાસે માન પૂર્વક આવી કહ્યું. યુસુફે ધડિયાળમાં જોયું તો નવ વાગી ગયા હતા. તેણે મહમ્મદ તરફ જોઈ કંઈક ઇસારો કર્યો. જાદુગર અને મિસ

મોતીની રબ લીધી અને પોતે “ફેન” તરફ ગયો. મિસ મોતી અબજ લાગણીથી ડિટેક્ટીવને જોઈ રહી.

“અમે અમારા વર્ગમાં કોઈ દિવસ તમને મળવાની આશા રાખીશું મી. યુસુફઅલી!” તે બોલી. યુસુફ નમન કરી ટેલીફોન બોક્ષમાં ગયો. રીસીવર હાથમાં લેતાં જ તેણે ઇન્સપેક્ટર ફાલીન્સને આવજ સંભળ્યો.

“તમે છો મી. યુસુફ?”

“હા. કંઈ નવા જુની?” ડિટેક્ટીવે પૂછ્યું.

“હા. તમે હોટલમાં છો એવી ખબર મળવાથી તમને તરત “ફેન” કરવાનું મને મન થયું. ન. ડર કાલખાદેવી રોડ પર એક બેઠી આપઘાતનો બનાવ બન્યો છે.”

યુસુફ હસ્યો. તે જાણતો હતો કે ફાલીન્સ તેને સામાન્ય કેસમાં બોલાવે એવો નહોતો. તેની ખાત્રી થઈ ગઈ કે સી. આઈ. ડી. નો ઇન્સપેક્ટર મુજાઈ ગયો હશે. રીસીવર મૂકી મહમ્મદને સાથે લઈ તે એકદમ હોટલમાંથી બહાર નીકળ્યો અને બંને એક ટેક્ષીમાં બેસી પૂર વેગે કાલખાદેવી જવાને ઉપડ્યા. આખો વખત યુસુફ વિચારમાં જ બેસી રહ્યા. કાલખાદેવી પર આવતાં લોકોનું ટોળું આપઘાત કરનાર સખશને જોવા માટે ભેગું મળેલું જણાયું. પ્રભુ કેવી વિચિત્ર છે! આગ અને ખુન, આપઘાત ને મારામારી જોવામાં પણ લોકોને રસ થઈ છે! લોકોના ટોળાને ધકકા મારી મહમ્મદ અને યુસુફ આગળ

વધ્યા. ત્રીજા માળ પર જતાં તેમને ઇન્સપેક્ટર કાલીન્સ મળ્યો. યુસુફે તેને સલામ કરી.

“આટલા જલદી મી. યુસુફ ?” ઇન્સપેક્ટર બોલ્યો. “કેસ બહુ વિચિત્ર છે. ઉપર ઉપરથી સામાન્ય જણાય છે પણ મને કંઈ સમજ પડતી નથી.”

“બનાવ શું છે ?” યુસુફે પૂછ્યું.

“દયારામ નામનો એક કલાકાર આપઘાત કરી મરણ પામ્યો છે. બધા કલાકારો જેવો એ પણ ધુની હતો. સરજન્યન હાલમાં શય તપાસે છે.”

યુસુફ ટોપી હાથમાં લઈ કાલીન્સની સાથે શયવાળા ઓરડામાં ગયો. ઓરડામાં શયપર સફેદ ચાદર ઢાંકેલી હતી. વૃદ્ધ સરજન્યન કંઈ નોંધ કરવામાં ગુચાયલો હતો. તેણે યુસુફને જોઈ જરા રિમત કર્યું.

“તમે આવ્યા ? સાફ થયું. એકબે આપઘાત છે. કપાળમાં ગોળા વાગી છે, ગરીબ બિચારો ! આશાજનક આર્ટિસ્ટ હતો—” કહી સરજન્યને કેટલીક વૈધક વિદ્યા સમજાવી. યુસુફે ઉતાવળમાં શયપર નજર ફેંકી. ઇન્સપેક્ટરને પૂછ્યું : “ત્યારે તમે ક્ષાત્રી મુઝાવ છો ?”

“પેટું જુઓને !—” કહી કાલીન્સ તરફ હાથ લંબાવ્યો. ટેબલપર એક નાની કાળી એનેમલની પેટી પડી હતી. યુસુફે તે સંભાળથી ઉઘાડી. તેમાં એક ડઝન શીશીઓ હતી જે પર “હાઇડ્રોકલોરાઇડ ઓફ

કોકેન” એ નામની પટ્ટી મારેલી હતી.

“કોકેનખાજીનું પરિણામ!—” ઇન્સપેક્ટર બોલ્યો અને યુસુફના હાથમાં ધ્રુજતા હાથે લખાયેલી એક ચીઠ્ઠી આપી તે બોલ્યો: “બધો ભેદ આથી ખુલી જાય છે.”

યુસુફે ચીઠ્ઠી વાંચી:

“મારાથી સહન થતું નથી. હું પાગલ થઈ જઈશ. મારે નાસીજી જવું જોઈએ. જાળ બચકર થઈ ગયું છે. મને માફ કરજો, એમાંથી બચવાનો આજ રસ્તો હતો.”

યુસુફે વિચારમાં પડી હોઠ ઢાબ્યા. પછી લવાં ચઢાવી ઉંચે જોયું. અચાનક તેની નજર ટેબલની ઉપર દીવાલપર એક સુશોભિત ફેમમાં જડેલી છબી પર પડી. એ છબીમાંના પુરુષનું મોઢું સફેદ અને ભાવહીન હતું તથા તેની તીક્ષ્ણ આંખો જમીનપર પડેલા શબને જાણે ભેદી રહી હતી. યુસુફ ચમક્યો. કારણ કે એ છબી પેલા જાદુખર કૃષ્ણલાલની હતી. “મદીવી કેફથી એ શરૂ કરે છે ને—” ચિત્રકાર પુરુષોત્તમના શબ્દો તેને યાદ આવ્યા.

એટલામાં કોલીન્સ બોલવા લાગ્યો: “યુસુફ! એ યુવાને અચાનક જાળથી પોતાનું કપાળ કેવી રીતે વીંધી નાખ્યું હશે તેની મને સમજ પડતી નથી. તેના પાડેશીના કહેવા પ્રમાણે મરવાની અરફો કલાક અગાઉ તો તે ખુશમીજનમાં હતો. આવતી કાલે તે પોતાના રુડીયોમાં પાડેશીઓને મીજગાની આપવાનો હતો. એણે પોતે આપઘાત કર્યો હોય એ માની શકાતું નથી છતાં—”

સરજ્યને નોટ પુકમાંથી માથુ હચુ કરી કહ્યું: “મી. યુસુફ ! આ આપધાતજ છે તે વિષે કશો શક નથી. આ જખમ મરનારને હાથેજ થયો છે. તમે જાણો છો કે કેટલાકની મનોદશા આપધાત કરવાની પ્રેરણા કરે છે ! કોલીન્સના મુદામાં મને કંઈ રામ જણાતા નથી.”

યુસુફ મરનારની છેલ્લી ઘડીની પેલી ચીઠ્ઠી સંભાળથી વાંચી ને પછી તે એક ખુણામાં પડેલી નાની લખવાની ડેસ્ક આગળ ગયો. તેમાંથી કેટલાક કાગળો કાઢી તેણે તપાસી જોયા.

“કંઈ મળે છે ?” કોલીન્સે પૂછ્યું.

“મરનાર ચિત્રકાર હતો તે સાથે કવિ પણ હતો.” કહી યુસુફે કેટલોક હસ્ત લિખિત કવિતાઓ ઇન્સપેક્ટરને બતાવી. કોલીન્સ તે જોઈ અજબ થઈ બોલ્યો: “જો આ મરનારના અક્ષર હોય તો પેલી ચીઠ્ઠીમાંના અક્ષર કોના હશે ?”

“તમારો શક ખરો છે, કોલીન્સ ! આ બનાવમાં કંઈ બચકર બેઠ છે ચીઠ્ઠીના અક્ષર તફત જુદા છે. એક બોલ બીજા સાથે મળતો આવતો નથી. સવાલ એ છે કે જો ખુન થયું હોય તો તેનો હેતુ શો હશે ?—”

તે ગંભીર વિચારમાં પડ્યો. એક પળ તેણે ટેબલ પરની પેલી ઝેરી શીશીઓ પર નજર કરી અને તેજ પળે તેની નજર ફરીથી પેલા જાંદુગરની છબી પર ગઈ.

પ્રકરણ ૨ બું.

બહુગર ને ડિટેક્ટીવ.

મધરાત થવા આવી હતી. જુત ડાકણને વશ કરવાનો આજ સમય મનાય છે અને એ ભયકર સમયે ખેતવાડી પ મી ગલીમાં આવેલા એક મકાનના ચોથા માળ પર જુત યા ડાકણને વશ કરવાનો પ્રયાસ થતો હતો. કૃષ્ણલાલ બહુગર મિસ મોતીની સાથે પોટસન હોટલમાં પ્રખ્યાત ડિટેક્ટીવ યુસુફઅલીને મળ્યો ત્યાર પછી લગભગ ત્રણ કલાક વહી ગયા હતા. તે હોટલમાંથી પોતાના નિવાસ સ્થાનમાં પાછો ફર્યો હતો અને હમણાં એક ગાદીવાળા સેફ પર આડો પડી પોતાની કાળી આંખે છત તરફ ઉડી જતા સીમ-રેટના સુગંધી ધુમાડા તરફ જોઈ રહ્યો હતો.

મિસ મોતી-નાનુક સૈન્યની પ્રતિમા સમી એક આરામ ખુરશી પર પડી હતી. જરા જરા વારે તે કૃષ્ણલાલના ભાવહીન ચહેરા તરફ જોતી હતી.

“મારે શું કરવું?” તે આવેશ ભર્યા સ્વરે બોલી: “તમે મારી ભયંકર દશા જાણો છો. પેલી રાંડ સરલાને બધું મળશે. પૈસા, પદવી અને સુખમય લગ્ન એ બધું એને નસિબે ને મારે?” તે અટકી. તેના મ્હોપર ગમગીનીની છટા આવી,

કૃષ્ણલાલે વ્યંગમય હાસ્ય કર્યું અને એક આંખથી પોતાના લાંબા વાળ સાથે રમત કરવા લાગ્યો.

“મેાતી. આ સ્થિતીનો આપણે ખરાખર વિચાર કરીએ કંઈ યોગ્ય માર્ગ મળી શકે તે માટે પ્રારંભથીજ આપણે શરૂ કરીશું. તારી પીત્રાઈ બહેન તારા કાકા સર લલિતરાયની બહાલી વારસ છે. તારા કાકા ગમે તેમ થાય તો પણ તને કંઈ આપવા માગતા નથી. ખરેખર, એની પસંદગી વિચિત્ર લાગે છે—” કહી કૃષ્ણલાલ પોતાની સામે બેઠેલી યુવતીનું મોઢક સૌન્દર્ય જોવા લાગ્યો.

“તું તારા કાકા સાથે તકરાર કરી બેઠી ત્યારથી તારો ખર્ચ તેમણે લગભગ મીઠા જેટલો કરી નાખ્યો છે. વળી જે યુવાનને તું પરણવા માગતી હતી તેનો પ્રેમ તારી હરીફ સરલા જીતી ગઈ છે. સર લલિતરાય ગંભીર માદગીને ખીછાને પડ્યા છે અને તેથી તેમની અઢળક દોલત ખીન સરતે તારી પીત્રણને મળવાનો સંભવ છે. આ સ્થિતિ તારે માટે અસહ્ય તો છે.”

મેાતી ખુરશીમાં ટટાર થઈ અકળ વકળ થતી પોતાના હાથની મુઠ્ઠી વાળવા લાગી: “હું એ ખીલાડીને ધીકકાર છું. જે મારું આશ્રય હોય તો એનું ખુન કર. એ બધું લઈ જશે તે હું વા ખાતી રહી જઈશ. તમે મને મદદ નહિ કરો ? તમે મને સલાહ નહિ આપો, ગુરૂદેવ ?”

પોતાનું ગુરૂપદ સ્વીકારાયું જોઈ કૃષ્ણલાલ મગરૂરીથી હસ્યો.

“જે, વિજ્ઞાન આ જમાનામાં ઘણું આગળ વધ્યું છે છતાં સદૃશ એ હજી જાદુની વિદ્યા વાંઝણી થઈ ગઈ નથી. એ વિદ્યાની

શક્તિ હજીએ અનંત છે અને એ શક્તિઓ યોગ્ય સાધકને ખુશીથી તામે આપે છે” તે સોદ્ધા પરથી ઉકર્યો અને મોતીની સામે જઈ નિશ્ચિત સ્વરે, ધીમેથી બોલવા લાગ્યો તેની બેદી સ્થીર આંખો જાણે મોતીનું જીવન બેદી નાખતી હોય એવી જણાઈ અને મોતી અનિચ્છાએ પણ જરા ધ્રુજી. બત્તીના પ્રકાશમાં કૃષ્ણલાલનો ચહેરો તે ઉપકા શબ્દો બોલ્યો ત્યારે દૈત્ય જેવો ભયંકર લાગતો હતો એ ઓરડાનો દેખાવ જાદુગરના સ્થાનને લાચકજ હતો. સઘળી દિવાલો પર ઘેરા બહુ રંગના પરદા ટાંગેલા હતા અને તે પર સોનેરી જરીથી વાંધ અને વર ચીતરેલા હતા. એ રૂમ જોતાંજ કોઈ નામહીન સેતાન જોનારની છાતી પર ચઢી એસતો. મોતી પર હીપનોટીકમની અસર તો થઈ હતી. હવે તેને લાગ્યું કે તે ધીમે ધીમે કૃષ્ણલાલની સમ્પૂર્ણ સત્તા નીચે જતી જાય છે.

“શુ-તમે શું કહો છો?” જાદુગરે તેના કાનમાં કંઈ કહેવા પછી તે ધ્રુજતા સ્વરે ગણગણી. “તમે-તમે સરલાનો :કાંટો—” તેણે પોતાનો હોઠ કરડ્યો બાકીના શબ્દો બોલતાં તે ડરી ગઈ.

“કૃષ્ણલાલ હર્યો.

“એ બે ધડીની રમત છે, મોતી ! પાનને ચુનો લગાડતાંમાં એમ થઈ શકશે. અને કોઈ પણ મુર્ખો જો વચ્ચે માથું મારશે તો કંઈ શોધી શકશે નહિ. યાદ રાખ કે જે શક્તિ મારફતે હું કામ લઈશ તે માનવ શક્તિ નથી. તે ઇતિહાસમાં વાંચ્યું હશે કે કાળ ભૈરવની કૃપાથી આ દેશમાં જુના જમાનામાં સહેલાઈથી લોકો

પોતાના દુસ્ખનોનો અંત લાવી શકતા હતા. તત્ર વિધાની ખુબીજ ન્યારી છે. તને મારી શકિતની અરધી ખાત્રી તો થઇ ગઇ છે પણ સાચું માનજે કે મારી જાદુઇ શક્તિ અનહદ અને અપાર છે. હજુ તુ એ શક્તિનું પુરું માપ કાઢી શકી નથી. કાલે રાતે હું તને ને આપણા મંડળના થોડાક જણને મારી સાથે લઇ જઇશ અને મારી શક્તિનો પૂરો પ્રતાપ બતાવીશ. એ બચ્ચાંની રમત નથી કે મુએલાના આત્માને બોલાવવાની સાધારણ વાત નથી. કાલે રાતે જે શક્તિને દુનિયા સદીઓ થયલા મરી ગયલી માને છે તેની હું તને પાસે લઇ જઇશ. તે ચૂડેલની વાત તો સાંભળી છે ને ? એ નામ એક રીતે એક ભેદ છે ને બીજી રીતે જીવતો ભય છે. પણ હું તને કાલે ખરેખર ડાકણ પાસે લઇ જઇશ.”

મોતી ધીમેથી હસી પડી. પણ કૃષ્ણલાલની આંખમાં કંઈક એવી ભયકરતા હતી કે તે સાચીજ વાત કરતો હતો એજ તેને લાગ્યું.

“તમે એમ કહેવા માગો છો કે હિન્દુસ્થાનમાં આજે વીમાનો વાયરલેસ અને મોટરકારના જમાનામાં ડાકણો જીવે છે ?”

“હા.” ગંભીરતાથી માથું હલાવી કૃષ્ણલાલ બોલ્યો. “તે મારે હાથે અનેક ભેદી ચમત્કારો થતા જોયા છે. હું લેખાશુ જાદુગર નથી. હું ભુત અને ભવિષ્ય વાંચી શકું છું. મુએલાના આત્મા સાથે વાત કરી શકું છું, એ વિષે તારી તો ખાત્રી થઇ ગઇ છે. તો પછી હું એક ડાકણને શા માટે ન બોલાવી શકું ? એ

ધણીજી બુઢી થઇ છે. પણ કુદરતની દરેક શક્તિને ડહાપણથી નમી જાય છે. ત્રણસો વરસ પહેલાં રજપૂતાનામાં એક ડાકલુને બાળી નાખવામાં આવી હતી તેની એ વારસ છે અને પોતાની દાદીના બધી વિદ્યા જાણે છે. મારી સાથે તેની ઝુપડીમાં ચાલ. ત્યાં આપણે તારી મુસ્કેલીના ઉપાય શોધી કાઢીશું ગભરા ના, સઘળી તાંત્રીક શક્તિઓ તારે પડખે છે. થોડા સમયમાં તારા જીગરની ઇચ્છા હું પાર પાડીશ. પ્રથમ તારે સરલાની હામી અને લાવી આપવી પડશે. ખીજું તેના વપરાશની કંઈ ચીજ લેતી આવજો. રમાલ કે કંઈ કપડું-ગમે તે ચાલશે. પછી આપણે જોઇ લેશું.” તે નીચતાથી હસ્યો. પણ મોતી એ હાસ્યને પ્રેમાળ હાસ્ય સમજી. તે કૃષ્ણલાલને પગે લાગી બોલી:

‘ચરંદન ! તમારો આભાર હું કદિ પણ બૂલીશ નહિ. કાલે હું વખતસર આવી પહોંચીશ.”

“હા. ને કાલે તારી ખાત્રી થશે કે હજી તંત્ર વિદ્યા મરી ગઇ નથી.”

મોતી ઉભી થઇ. કૃષ્ણલાલે એક બટન દાખ્યું. તરતજ તેને નોકર ખીલાડી પેઠે ગુપચુપ અંદર આજ્યો.

“આહ ટુ !-મીસ મોતીને મોટરમાં બેસાડી આવ.”

ચીનો નમ્યો અને મોતી જાદુગરને પ્રણામ કરી ઝોરડામાંથી બહાર નીકળી.

નદુગર એકલો એક કલાક સુધી મકાનની છત તરફ એકીટસે જોતો વિચારમાં સ્થીર બેસી રહ્યો. તે કોઈની રાહ જોતો હોય એમ લાગતું હતું. વીજળીક લેમ્પનો પ્રકાશ તેના મ્હો પર અને દીવાલ પરના પરદા પર પડતો હતો. તે અનેક વિચારો કરતો બેઠો. સારે તે સ્થલ કોઈ સેતાનના નિવાસ જેવું થઈ ગયું હતું. રાતે મોડે સુધી તે એમજ બેસી રહ્યો.

યુસુફ પેલા જુવાન કલાકારના લેદી આપઘાતથી ખરેખર મુઝાબ ગયો હતો. લેમીમટન રોડ પર આવેલા પોતાના મકાનમાંના એક દિવાનખાનામાં બેઠો બેઠો તે સીગરેટ પીતો હતો. તેણે પોતાની મુઝવણ મહમદ અગળ પણ કપૂલ કરી.

યુસુફે કોલીન્સ સાથે દયારામના સ્કુટીઓની ખારીક તપાસ કરી હતી પણ કોફેનની પેટી અને છૂટી છવાઈ હસ્ત લીખીત કવિતા "શિવાય તેમને કંઈ એવું મળ્યું નહોતું કે જેથી આ બેઠ પર પ્રકાશ પડે.

મંધરાત ચવા આવી હતી. ડિટેક્ટીવનો શિકારી ફૂતરો ગુપચુપ યુસુફની ખુશીની "વાજુમાં બેસી રહ્યો હતો.

"તને કંટાળો આવે છે?" મહમદે ફૂતરાનો કાન પકડી કહ્યું:
"હું પણ હવે સ્થલ બન્યો, સાહેબ!"

યુસુફે માથું હલાવી હા પાડી હતી. તે એક જૂનો રેરામનો

ઝબ્બો પહેરી બેઠો હતો. સીગરેટના ધુમાડાના અનેક ડાઘા તે પર પડ્યા હતા અને ડઝનેક જગાએ કાણું પડ્યા હતા. મદમદે આ ઝબ્બાને રજ આપવાની વારંવાર માગણી કરી હતી પણ યુસુફે હજુ નેને નકામો માન્યો નહોતો. બેઠી ગુન્હાનો વિચાર કરતાં તે બેશુમાર સીગરેટનો ધાણુ વાળી નાખતો. તેનું મગજ અત્યારે સીગરેટના ધુમાડામાંથી કાલબાદેરી રોડ પરના બેઠી આપઘાતનો ભેદ શોધવામાં મશગુલ થઈ ગયું હતું.

એક બાજુએ સરજન મકકમતાથી જણાવતો હતો કે આ કેસ ચોકખા આપઘાતનો હતો, બીજી બાજુએ મરનારની છેલ્લી ધડીની ચીઠ્ઠી કોઇ બીજા સખસે લખી હતી તે વિષે કંઈ શક નહોતો. તેમાંના કેટલાક અક્ષરો મરનારના અક્ષર સાથે મળતા હતા પણ એકંદરે એ અક્ષરોમાં ઘણો તફાવત હતો.

ધડિયાળમાં બાર વાગ્યા. છતાં યુસુફની વિચારમાળા તૂટી નહિ. હંમેશા તેનું મન વળી વળીને દયારામના ચોરડાની દિવાલ પરની કૃષ્ણલાલની છબી પરજ ચોંટતું હતું. તેની ખાત્રી થઈ કે જાદુગરના આ બનાવનું મૂળ છે. તેણે જાદુગરના મકાનમાં કોકેનઆગે અને અરીણીઓની મંડળી મળવાની ઉડતી ગપ સાંભળી હતી. તેણે જાદુગરને મળવાનો નિશ્ચય કર્યો. ઉલટ પાલટ તપાસમાં કદાચ તે કંઈ ભેદ ફેડી પણ દે. બીજી બાજુએ આ કેસ સાદા આપઘાતનો કેસ પણ પૂરવાર થાય એ સંભવિત હતું. મરનારની લાશ પર જયુરી જારાવાની હતી. કદાચ પંચ કયાસ વખતે પણ કંઈ પ્રકાશ પડે એમ

ડિટેક્ટિવને લાગ્યું પણ તેથી તેની મુઠવણ મટી નહિ. અંતે તેણે સીગરેટ ફેંકી દીધી અને બીછાનામાં પડ્યો.

બીજો દિને સ્વવારે દશ વાગે તે ખેતવાડી પાંચમી ગાલીમાં કૃષ્ણલાલને મળવા ગયો. પ્રથમ તેને પેલો ચીનો નોકર મળ્યો. ડિટેક્ટીવે પોતાનો કાર્ડ આપ્યો. ચીનો ભાવહીન ચહેરે એ કાર્ડ જોઈ રહ્યો.

“હુ શેકને કાર્ડ બતાવી આવુ. તમે અહિં બેસો” ચીનાએ ડિટેક્ટીવને એક રમમાં ખુરશી આપી. ચીનો અંદર ગયો. યુસુફે સીગરેટ સળગાવી નેટલામાં ચીનો પાછો આવી નમન કરી બોલ્યો “પધારો.”

પેલા પરદાવાળા ઝોરડામાંથી ચીનો યુસુફને એક દિવાનખાનામાં લઈ ગયો. ત્યાં મુરીશ ફરનીચર ગોઠવેલું હતું. જમીન પર કિમતી ધરાની ગાલીયા બીછાવેલા હતા. યુસુફે જોયું કે કૃષ્ણલાલ કાળે ઝબ્બો પહેરી એક રીકલાઈનીગ ખુરશી પર હીંચકા ખાતો હતો. તેણે યુસુફ સાથે શેકહેડ કરવાને હાથ લંબાવ્યો. અને પછી તેને એક ખુરશી પર બેસવાની ઇસારત કરી યુસુફને આ માથુસનો સ્પર્શ ચતાંજ તેના તરફ ધિક્કાર છૂટ્યો.

“તમને જોઈને હું ઘણાજ ખુશી થયો છું” મી० યુસુફ ! બોલો. શો હુકમ છે ?”

યુસુફે તેના તરફ તીક્ષ્ણ નજર કરી કહ્યું. “મી० કૃષ્ણલાલ!

હું તમારી પાસે થોડીક વિગત જાણવા આવ્યો છું તમે આજે રહવારના પેપરો તો જોયાજ હશે—”

“એહ ! ગરિબ બિચારો દયારામ ! ઘણોજ દુઃખદ બનાવ ! એ ખખર વાંચતાં મને અત્યંત દુઃખ થયું હતું. જીવાન, આશાવંત આર્ટિસ્ટ આટલી નાની વયમાં જીંદગીથી હાથ ધોઈ બેઠો ! એણે આપઘાત કર્યો હતોને ?”

યુસુફે બેઠી હાસ્ય કર્યું.

“એ વિષે કંઈક શક છે. તમે દયારામના માલ મિત્ર હતા ?”

એક પણ જાદુગર ડિટેક્ટીવને જોઈ રહ્યો.

“તમે-તમે શા માટે એમ પૂછો છો?—” તે બોલ્યોઃ હું તેને જાણખતો હતો એ વાત ખરી છે. મારાથી બન્યું તેટલું મેં તેને ઉતેજન આપ્યું હતું. એ આશાવંત ચિત્રકાર હતો પણ એને કેટલીક ખરાબ ટેવ હતી.”

“એ તમારા મડળનો સમાવેશ હતો ?”

“નહિ” જાદુગરે તરત જવાબ આપ્યોઃ “એક એ વાર એણે એક વર્ગમાં હાજરી આપી હતી. પણ—”

“બોલો,” યુસુફે સત્તા દર્જક અવાજે કહ્યું. “હજી તમે જર્મનીથી કોકેન મગાવો છો ?”

અચાનક જાદુગર ચમક્યો. તેણે મ્હો રૂની પુણી જેવું શીકકું

થઈ ગયું. એકદમ તે ઉભો થઈને બોલ્યો: “મીં યુસુફઅલી ! તમે મારું અપમાન કરો છો. તમે કહેવા શું માગો છો ?”

યુસુફ ચાલાકીથી તેને જોઈ રહ્યો “હું દિલગીર છું મીં કૃષ્ણલાલ ! પણ કોકેનના ચિન્હો છૂપા રહેતાં નથી.”

“હું પણ દિલગીર છું સાહેબ ! બાવા સંજોગોમાં હું તમારી દાખલગીરી વધુ સહન કરી શકું એમ નથી.” કહી તેણે ધંટી મારી ને આઠ ટુ ધુપધુપ ઝોરડામાં દાખલ થયો.

“એમને ખ્હાર લઈ જા.”

યુસુફ હસ્યો.

“સાહેબજી મીં કૃષ્ણલાલ ! કદાચ આપણે જલદીથી પાછા મળીશું” કહી તે ઝોરડાની ખ્હાર નીકળ્યો. કૃષ્ણલાલ કંઈ બોલ્યો નહિ પણ સીમરેટ સળગાવતા તેની આંગળી જરા ધ્રુજી.

ખ્હાર આવી ડિટેક્ટીવ એક ટેક્ષી ભાડે કરી સીધો પોતાને ત્યાં ગયો. કૃષ્ણલાલ સાથેની થોડીક વાતચીતથી તેની ખાત્રી થઈ હતી કે તેનામાં જાદુઈ શક્તિ તો નથી.

“એ જુઠો તો છે-હુઝ્યો પણ હશે. તે વિચાર કરવા લાગ્યો: “દયારામને ત્યાંની છળીની નીચે તેણે લખ્યું છે કે “મારા શિષ્યને અનેક શુભેચ્છાઓ અને શુભા શિષો સહિત મેટ.”

તે પોતાના રૂમમાં દાખલ થયો ત્યારે મહમદ વર્તમાન પત્રોના

કટીંગોની ફાઇલ ચોટાડતો હતો. ડિટેક્ટીવને જોતાં ઉંચું જોઇ તેણે પૂછ્યું: “કંઈ નવી ખબર સાહેબ ?”

“તારે કૃષ્ણલાલની પાછળ પડછાયા પેઠે લાગવાનું છે. તેની બધી હીલચાલની મને વિગત જોઇએ છે. આજે જો તે કોઇ જગ્યાએ જાય તો મને ટેલીફોનથી ખબર આપજો.”

મહમદ ઉત્સાહથી ઉભો થયો. તેને ફાઇલ તૈયાર કરવાનો ધણોજ કંટાળો હતો. એ ફાઇલ ધણી કિમતી હોવાની યુસુફે વારંવાર ખાતરી આપી હતી છતાં મહમદને એ કામ ગમતું નહોતું.

* “વેપ બદલવાની કંઈ જરૂર છે સાહેબ ?”

“બદલે તો સાફ.” ડિટેક્ટીવ બોલ્યો.

થોડીવારમાં મહમદ વેપ બદલી આવ્યો. પાંચ મિનીટમાં તો તે બીખારી બની ગયો દૂતેનો વેપ જોઇ ડિટેક્ટીવ હસ્યો.

“જો મહમદ ! મને ખબર ક્યાં વિના કૃષ્ણલાલને તારી નજરથી દૂર ન થવા દેતો. તે મને જોઇને કંઈક મબરાક ગયો છે.”

“વાફ સાહેબ !”

મહમદ ગયો. ડિટેક્ટીવ ડાહ્યો કાઢી લેબોરેટરીમાં ગયો ને ત્યાં રસાયનનો કંઈ પ્રયોગ કરવામાં ઝુંઘાઇ ગયો.

પ્રકરણ ૩ બું.

જીવતી ડાકણ.

મહમ્મદ ચાર કલાક સુધી જેતવાડી પાંચમી ગલીમાંના જાદુમર ના ઘર તરફ નજર રાખી થોભ્યો. કમ માલુમ પડ્યું નહિ. તેણે એક ઇરાનીની દુકાનમાંથી નજર કરી ખાત્રી કરી કે હજી કૃષ્ણલાલ ઘરમાજ હતો. તે થોભ્યો પણ હવે તેને કટાણો આવવા લાગ્યો.

અચાનક જાદુમરના મકાન આગળ એક ફાંકડી મોટરકાર આવી ઉભી રહી. તેમાંથી મીસ મોતી ઉતરી. મહમ્મદ ચારોડીથી હવે જોવા લાગ્યો.

“એ શું કરવા આવી હશે ?” તે બચડ્યો. મિસ મોતી ઘરમાં આવી ગઇ. મહમ્મદ અરબો કલાકથી વધુ વખત બગાસા ખાતો બેસી રહ્યો. અંતે તેની આશા ફળી. કૃષ્ણલાલ મિસ મોતી મોતી, બે અપ દુ ડેટ યુવાનો અને એક આર્થેડ બાઇ સાથે બહાર આવ્યો અને એ આખી ફોજ મોટરમાં બેસી ગઇ. બધા મોટરમાં બેસી ગયા પછી તે તરત હોટલમાંથી બહાર નીકળ્યો. આમ તેમ નજર કરતાં કોઇ વિક્ટોરિયા કે ટેક્સી નજરે ન પડી તે મુઝાયો. પણ હવે વખત ગુમાવાય તેમ નહોતું. તકદીર પર વિશ્વાસ રાખીને મોટરની પાછળના વધારાના પૈડાને તે ચોંટી ગયો અને મોટર ચાલી. પોલીસ અથવા કોઈ રાહદારી રખેને તેને હેરાન કરે એ ખ્યાલથી તે ડરતો હતો. મોટર ગોખેલો હોટલવાલી ગલીમાં દાંખલ થઇ ને ત્યાં મહમ્મદ

ચાલાકીથી ઉતરી પડ્યો. જાનુમાંજ વિક્ટોરિયા થીએટરની સામે એક ટેક્ષી ઉભી હતી. તેનો ડ્રાઇવર તેની પીછાનવાજો હતો. મહમદે ઉતાવળમાં તેને બે બોલ કહી ટેક્ષીનો કબજો લીધો ને રાજેશ્રી જનદુગરવાળી મોટરની પાછળ જવાને તૈયાર થયા. એ વખતે કૃષ્ણલાલે પોતાની મોટરમાંથી ખૂદાર ડોકીયુ કરી શોફરને પૂછ્યું. “અહિંથી અંદેરી કેટલું દૂર છે?”

“લગભગ પદરથી વીસ માઇલ” શોફર બોલ્યો.

“અંદેરી?” મહમદ વિચારમાં પડ્યો. “સારે સાહેબ ખૂદાદુર અંદેરી જવાના છે કેમ? ત્યાં જમને શું કરવાનો હશે? ગમે તેમ હોય પણ એને ત્યાં શોધી કાઢવામાં મુશ્કેલી નહિ નહીં.”

+

+

+

આગળ જનદુગર અને પાછળ મહમદની મોટર ચાલી. સાંજે પાંચ છ વાગાને સુમારે આગલી મોટર અંદેરી પહોંચી. પાછળની મોટરમાં કોઈ તેમની પાછળ પડ્યું છે એવો કોઈને શકે ગયો નહોતો. કૃષ્ણલાલવાળી મોટર અંદેરીના સ્ટેશનથી થોડે દૂર આવેલા એક નાના બંગલા આગળ ઉભી રહી. મહમદે જાણી જોઈને બસો ત્રણસો વાર દૂર પોતાની ટેક્ષી ઉભી રાખી ને પોતે ઉતરી પડ્યો. તેના ભીખારી વેષમાં કોઈ તેને ઓળખી શકે એમ નહોતું. જાણી જોઈને તે પેલા બંગલા આગળ ગયો. કમ્પાઉન્ડમાં ઘૂસેલ થયો ને “બાપા, ગરીબકો કુચ ખાનેકા દો” કહી ને

ભીખ માગી. આ પ્રસંગે તે જાદુગર અને તેના સાથીઓને બંગલામાં ચઢાના ટેબલ પર બેઠેલા જોઈ શક્યો. “કમળખતો અહિં મીઠાખાની ઉડાવી રહ્યા છે. સાહેબને ખબર આપવા દે” ભીખ ન મળવાથી નિરાશ થયો હોય એવો દેખાવ કરી તે બંગલો છોડી સ્ટેશન પર ગયો અને સાંથી ટેલીફોન મારફતે યુસુફને બધી વાત કરી.

“શાબાશ દીકરા !” યુસુફનો અવાજ આવ્યો: “ભલી બનવી. તેમના પર બારીક નજર રાખજો. એમાંથી કદાચ કંઈ પણ સાર ન નીકળે. અથવા આખો ભેદ પણ માલુમ પડી આવે.”

મહમ્મદને બિચારાને ઝાંખો ખ્યાલ સુધાં નહોતો કે મુંબઈથી અંદેરી સુધી જાદુગરની પાછળ પડવામાં તેણે બચકર જોખમ બહારીલીધું હતું. ટેલીફોન કરી તે સ્ટેશનની બહાર નીકળ્યો ત્યારે તેના પેટમાં બીલાડા બોલતા હતા. એક મુસલમાની હોટલમાં તેણે જે મળ્યું તે આઈ લીધું ને પછી એક ઝાડની નીચે શાંતિથી બેસી પેલા બગલા તરફ નજર રાખી રહ્યો. અંતે મોટરનું મશીન હાલવાનો અવાજ સંભળાયે તો રાત પડી ગઈ હતી. ક્ષિતિજ પર ચંદ્ર ઉગ્યો હતો પણ તેનો પ્રકાશ ઝાંખો નહોતો.

“હવે કમળખતો કોણ જાણે ક્યાં મરવાના છે ?” મહમ્મદ મનમાં બબડ્યો. મોટરમાં બધા બેસી જતાં તે વીજળીક વેગે ઝાડ આગળથી મોટર તરફ દોડી ગયો અને વીજળીક વેગે પાછળના પૈડાને વળગી.

એસી ગયો મોટર જેસથી ચાલી મહમદ પવનની ઝડીથી જરા કચ્ચો. તેનું મગજ આ બેદી માણસોએ ચક્રોળે ચઢાવી દીધું હતું. બે એક માઈલ મોટર ચાલી ગઇ. હવે આસપાસ વેરાન જમીન શિવાય કંઈ જણાતું નહોતું. આ ભયંકર એકાંત સ્થળેથી આ માણસો ક્યાં જતાં હશે? અતે મોટર અટકી પણ તેનો વેગ ધીમો પડે તેટલાંજ મહમદ પાછળથી ઉતરી ગઇ એક વાડ પાસે ધૂપાઈ ગયો હતો.

“અહિં આ મોટર ઉભી રાખ, અમે થોડીવારમાં પાછા ફરીશું”
બધા મોટરમાંથી ઉતર્યા પછી કૃષ્ણલાલે શોકરને કહ્યું.

આખી ટોળી કૃષ્ણલાલની પાછળ પાછળ ચાલવા લાગી. મહમદ પણ ખીલાડાની પેઠે તેમની પાછળ પડ્યો. પાએક માઈલ દૂર એક નાના ડુંગર પાસે તેઓ જઈ પહોંચ્યા. આ જગ્યાએ કોઈનો નિવાસ હોય એવું લાગતું નહોતું. આકાશમાં ચંદ્ર આ વખતે ખીલી નીકળ્યો હતો અને તેથી સઘળે ચંદની છવાઈ ગઇ હતી. મહમદને ધૂપા રહેતાં જરા ખુશકેલી નડી પણ એ કામમાં તે ઉસ્તાદ થઇ ગયો હતો. તેને જણાયું કે એક નાની યુદ્ધ જેવી ઝુંપડીમાં જાદુગર જવા માગતો હતો. તે જરા નજીક ગયો. તેને કાને ઘોડા થોડા સજ્જો સંભળાયા. મિસ મોતીનો મીઠો ધીમો અવાજ તેણે તરત પીછાંચ્યો.

“તમે આજે અમને નવીજ દુનિયામાં લઇ જાઓ છો? શું ખરેખર આ ઝુંપડીમાં જીવતી ચુડેલ રહે છે?” તેણે પૂછ્યું. મહમદે કોઈના કટાક્ષ ભર્યા હાસ્યનો ધ્વનિ સાંભળ્યો.

“તમે હજી પણ મારા પર અવિશ્વાસ રાખો છો ? નાસ્તિક !
સ્વર્ગ અને પૃથ્વી પર તમે ધારો છો તે કરતાં ઘણી વસ્તુઓ છે-”
અદુગર બોલ્યો.

અંચાનક રાત્રીની નીરવતા એક ભયંકર ચીસે ભેદી નાખી. એ
ચીસ ભયંકર અને ભલભલાની છાતી ધુમ્મવી નાખે એવી હતી.
મહમ્મદે જોસથી મુઝી વાળી. કૃષ્ણલાલ કંઈ નીચ યુક્તિ પાર
પાડવાની પેરતી કરી રહ્યો હતો ; તેનો તે તાગ કાઢી શક્યો નહિ
તેનું માથું ચકરાવા લાગ્યું હતું. પોતે સ્વપ્નામાં તો નથી એવી
ખાત્રી કરવા તેણે આંખો ચોળા. પણ નહિ. તે સાચુ દ્રશ્ય જોતો
હતો. ઝૂપડીની ઉપર ચઢનીમાં એક વિચિત્ર આકાર અધ્ધર બટકતો
હતો. અજ્ઞયખીથી દીગ થઈ તે ટીકીટીકીતે જોવા લાગ્યો. એક
વાંસની લાકડી પર એક ભયંકર વ્યક્તિ ઉભી હતી. તેના માથા
પર ધગધગતા અંગારાવાળી સઘડી હતી અને તેણે હીલા વસ્ત્રો
પહેયા હતા. તેના સફેદ વાળો પીઠ પર લટકી રહ્યા હતા અને
વાયુના વેગથી તે હાલતાં આખો દેખાવ ભુતાવળ જેવો
લાગતો હતો.

મિસ મોતી ભયભીત થઈ કૃષ્ણલાલનો હાથ પકડી ઉભી રહી
અને અજ્ઞયખીથી એ ભયંકર આકાર તરફ આંગળી તાકી રહી.
મહમ્મદ જે જગાએ હતો ત્યાજ ચોંટી ગયો. એ દેખાવની સત્યતા
વિષ કંઈ શકજ નહોતો. તેણે જોયું કે એ વત્રી ધીમેધીમે
ઉપર જતી હતી. મિસ મોતી પથ્થરની પૂતળી પેઠે જોઈ રહી. અચા

નક એ ટોળીમાંના એક યુવાને પોતાના ખીસામાંથી રીવોલ્વર ખેંચી કાઢી અને ફટ ફટ એ ગોળી છોડી. જવાબમાં સુડેલ ભયંકર મસ્કરી કરતી હોય તેમ વિકટ હાસ્ય હસી. અને ધીમે ધીમે તે હંચ આકાશમાં ઝીણા ધાળાં જેવી થઇ ગઇ. થોડીવારમાં તે અદૃશ્ય થઇ ગઇ.

મહમદે કપાળમાં મુકકી મારી: ‘હું પાગલ થઇ ગયો છું. કદી આ બનાવ સાચો હોયજ નહિ’ તે બબડ્યો. તેની છાતી જોરથી ધડકતી હતી પણ એટલામાં કૃષ્ણલાલનો ગંભીર સ્વર સંભળાયો.

“કેમ ? હવે તો તમારી અશ્રધ્ધા દૂર થઈને ? હવે તો તમે માનશે! ને કે હું જાદુગરોનો સરદાર છું ? સંભાળજો, આજે આકાશ રાક્ષસોથી ભરપૂર છે. તેમની પાસે પણ હું તમારી પેઠે માફ સુરપદ સ્વીકારાવીશ. આવો.” સત્તાદર્શક દમામથી તેણે મિસ મોતીનો નાજુક હાથ પકડ્યો. “ચાલ, ઝુપડીમા ચાલ, ડર ના. વધુ ભયંકર ભેદો હવે પછી ખુલ્લા થશે.”

પ્રકરણ ૪ થું.

ઝેલી વિધા.

અરંધી મિનીટ સુધી મહમદ સ્તબ્ધ હોયો રહ્યો. તેણે હમણાં પોતાની નજર સામે જીવતી ડાકણ આકાશમાં હડી જઈ અદૃશ્ય થતી જોઈ હતી તેથી અજબ થઈ ફાટી આંખે તે આકાશ તરફ જોઈ રહ્યો. તે આહોશ હતો તેનું મગજ સામાન્ય વાતથી ફરે એમ નહોતું. તેની ટુકડી પણ અનેક બેદી બનાવે જોનારી જીંદગીમાં તેણે દુનિયાદારીના ધણુ પ્રપચો જોયા હતા પણ આવો બેદી દેખાવ તેણે કદિ જોયો નહોતો. જે મિદનો કંઈપણ ખુલાસો ન મળે એવા બનાવથી તે જરા નાહિમ્મત થઈ ગયો. પ્રથમ તો તેને તેની આખ પરજ અવિશ્વાસ આવ્યો. તેણે વિચારવંત ઢાંચે વિશાલ આકાશ તરફ નજર કરી. અનેક તારા ચમકી રહ્યા હતા અને નીચે ક્ષિતિજથી જરા ઉંચે ચંદ્રમા હતો.

“જહન્નમમાં જાય એ વંત્રી! આ વીસમી સદીમાં-વીમાન ને એરોપ્લેનના જમાનામાં એમ બનેજ નહિ—પણુ—” વહેમી બયથી તે જરા કમ્પ્યો. એ દેખાવ એટલો બેદી, એટલો અશકય હતો કે તેને કંઈ સમજ ન પડી. આ વખતે યુસુફ હાજર હોત તો સાઈં થાત એમ તેને લાગ્યું. ઠઠાય તેના “સાહેબ” ના દુતર્ક-શાસ્ત્રમાથી આનો માનવાજ્ઞેમ ખુલાસો મળી જત.

બહુ સાવધાનીથી તે વાડ આગળથી નીકળી વાડની છાંયામાંથી ઝુપડી તરફ ગયો. થોડેક છેટે ગયા પછી તે જમીન પર

સાધી મયો અને પેટે ચાલતો ચાલતો ચાલતો કુંપડીના એક ભાગે તરફ ગયો. પાતળા કામડાની કુંપડીની ભીતમાં સદ્ભાગ્યે કાણું પડ્યું હતું મહમદે. અંદર નજર કરી અને તે ચમકી ગયો. એ કુંપડી ઘણા જુના જમાનાની હતી. કૃષ્ણલાલ એક યુવા પાસે ઉભો હતો અને તેની સામે જમીનપર એક ફાટેલી સાદડી પર પેલા બે જવાનો, પેલી આઘેડ સ્ત્રી અને મિસ મોતી એક બીજાની નજીક બેઠાં હતાં. કૃષ્ણલાલ કંઈ ભેદી વાત સમજાવી રહ્યો હતો એ સ્પષ્ટ હતું. એકાંતમાં આવેલા આ સ્થળમાં મહમદ તેનો અવાજ સાંભળી શક્યો.

“જરા વાર થોભો. કાળી દેવી જરા મોડી આવશે. એ આજે રાત્રે કાળ ભૈરવને મળવાની છે.”

મિસ મોતીના ચહેરા પર ભયની સ્પષ્ટ છાપ હતી. મહમદને એને જોઈ ભયંકર સાપની તીક્ષ્ણ આંખ જોઈ બેભાન થઈ જતા સસલાની યાદ આવી. અચાનક કુંપડીના પાછલા બારણા પર કોઈએ કાકડીના ત્રણ ટોરો માર્યા. કૃષ્ણલાલે હાથના ઇસારાથી બધાને ચૂપ થવાનું કહ્યું અને તે બારણા તરફ ગયો. સમાજથી તેણે દ્વાર ઉઘાડ્યું. અને ફાનસના કાંખા પ્રકાશમાં મહમદે એક ભયંકર ચુડેલ ઉંબર આગળ જોઈ. તેણે કાળા વસ્ત્રો પહેર્યાં હતા. તેના ખભા પર લાંબા વાળ ઉડી રહ્યા હતા. અને માથા પર અંગારાવાળા સઘડી હતી. ભુતોની વારનામાં જેવા વર્ણન આવે છે તેવી આ છવતી ડાકણ હતી.

“આ સાળુ સમજતું નથી. આ ખુટ્ટી ડાકણ હવામાં વાંસની ટટ્ટી પર બેસી અદૃશ્ય થઈ જતી હોય એમ હું માનતો નથી” પણ તે થોડ્યો. તેણે જોયું કે ચુડેલ આવતાની સાથે કૃષ્ણલાલ તેને હાંડવત્ પ્રણામ કરી રહ્યો હતો.

“પધારો ! મારી સાથે મારા મિત્રો તમારી પૂજા કરવા આવ્યા છે.”

ડાકણે પોતાની દુબટ નજર સામે બેઠેલાં સ્ત્રી પુરૂષો તરફ ફેરવી. તે હસી:

“આ ખુબસુરત છોકરી પણ મારી સલાહ લેવા આવી છે ?”

કૃષ્ણલાલે નમન કરી હા પાડી ને પછી જરા વાંકા વળી તેણે ચુડેલના કાનમાં કંઈ કહ્યું.

ડાકણ હસીને હાડપિંજર જેવી હથેલીઓ ધસતી બોલી: “તમારા મિત્રોને જોઈ હું રાજ થઈ છું પણ જો તમને મારી મદદની જરૂર હોય તો પેલી છોકરી શિવાય બધાને બહાર જવા દો.”

મિસ મોતી અચાનક ઉભી થઈ અને ભયભર્યા સ્વરે બોલી: “નહિ. મને એકલી છોડી ન જશો. મારી પાગલ ધૂનને લીધે હું અહિં નસિબ વંચાવવા આવી અને ગુરૂ—” આ પળે કૃષ્ણલાલે તેના કાનમાં કંઈ કહ્યું તેથી તે અચાનક ચૂપ થઈ ગઈ. બીજાઓને સંબોધી તે બોલ્યો: “કાળી દેવી પોતાની મરજી પડે તેની

સાથેજ ખાનગી વાત કરે છે માટે મહેરબાની કરી બહાર જાયો. તમે મારી વિધાના અમત્કારની ખાત્રી કરવા જેટલું જેમ લીધું છે. એકાંતમાં મિસ મોતીની વાહના સારી રીતે પાર પડશે. અમને અહિં ઝાઝીવાર નહિ લાજે. તમે મોટરમાં જઈ બેસો.”

પેટી જડી બાહ ને બે જવાનો તરતજ ઉભા થયા ને ઝૂંપડીમાંથી બહાર નીકળી ગયા. તેઓ આ બચબીત સ્થાનમાંથી ચાલ્યા જવાનીજ તક જોતાં હતાં. તેઓ બહાર નીકળ્યાં ત્યારે મહમદ જમીનપર સુઇ ગયો ને તેઓ મોટરમાં જઈ બેઠા પછીજ પાછો સાવધાનીથી સુપ્ત રીતે ઝૂંપડીમાં જોવા લાગ્યો.

“હવે વિલંબ કરવાની જરૂર નથી. તું ફોટોગ્રાફ લાવી છે ને?”
કૃષ્ણલાલ બોલ્યો.

મિસ મોતીએ ચોળીમાં હાથ નાખી એક નાનો ફોટો કાઢી આપ્યો.

“ફોટો કયાં છે?”

મોતીએ ગળવામાંથી એક નાનો રેશમી ફોટો કાઢી જાહેરના હાથમાં મુક્યો.

“આ બે ચીજ પુરતી છે ને?” જાહેરને ચુડેલને પુછ્યું. ચુડેલે બંને ચીજે હાથમાં લીધી આમતેમ ફેરવી જેમ તેણે વિક્ટ હાસ્ય કરી કહ્યું:

“ખુશી થા. દીકરી ! થોડીવારમાં તારી મનકામના પૂરી થશે.

ડાકણુ ધીમા ડગલા બરતી ચુલા પાસે ગઇ. સુત્રાપર એક લોખંડ નુ મોઢુ તપેલું હતુ. તેમાં તેણે પેલો રૂમાલ નાખી દીધો અને કંઈ ભેદી મંત્રા ગણુગણુવા લાગી. મોતી અત્યંત ડરી ગઇ. તેણે ચુલા બરફથી મ્હેા ફેરવા લીધું. “મને ખીક લાગે છે.”

“હવે મારી શક્તિની ખાતી થઈ ? જો—” કૃષ્ણલાલ બોલ્યો.

મોતીએ ચુડેલ તરફ નજર કરી. એક પળમાં તપેલામાંથી લીલી આગતા બડકા નીકળી આવ્યા તે આખી ઝુંપડી લીલા પ્રકાશથી દીપી રહી.

મહમદની અજબખીનો પાર રહ્યો નહિ. ખીજી બાજુ ડાકણુનું ચિકટ હાસ્ય મંબળાયું. મિસ મોતી રૂની પુણી જેવી શીકડી પડી ઉભી હતી.

“ધીરજ ધર દીકરી ! તારી શી ઇચ્છા છે ?” ચુડેલ બોલી.

“એની દુશ્મનનું મોત દેવી ! ધીમું ધીમું જાણે રોગની કુદરતી અસર હોય એવું મોત!—” કૃષ્ણલાલ બોલ્યો; “કાળ બેરવના બધા હુતોની મદદ લેજો.”

આ બચંકર માણુસ આ સ્મશાન જેવી જગ્યાએ શું નીચ કારસ્થાન કરી રહ્યો હતો ? મહમદને લાગ્યું કે કદાચ આ રીતે એ પોતાની જાતને બહેલાવતો હશે ! એને આ બધું નાટકના તમાસા

જેવું લાગ્યું. તેણે બમર દાખી જોઈ. આ શું? તેને ખાલી બ્રમ થયો. છે કે ખરેખર કોઈના પગલાંનો અવાજ સાંભળાય છે? તેણે પાછું જોયું ને એક પળમાત્ર એક કદાવર-માણસ તેના પર તુટી પડ્યો. મહમદ સમજી ગયો કે તેની જસુસી પકડાઈ ગઈ છે. એટલે તે બચાવ માટે તૈયાર થઈ ગયો. બન્ને એક બીજાને જોસથી વળગી પડ્યા હતા. મહમદે ચાલાકીથી તેના દુશ્મનને લાત મારી અને બીજી પળે મહમદે એક હાથ છોડવી તે પોતાના દુશ્મનના મ્હોપર જોસથી મુકકો મારવા જતો હતો તેજ પળે તેના દુશ્મને તેના માથા પર મીનોસ્વરના કુંદાનો પ્રહાર કર્યો ને તે ચકરી ખાઈ જમીન પર તુટી પડ્યો તેના માથામાંથી લોહી વહેવા લાગ્યું. તેના દુશ્મને નીચા વળી તેની નાડ જોઈ ને પછી ઝુંપડીમાં જઈ તેણે કૃષ્ણલાલને થોડીક વાત કરી. જાદુગરના મ્હો પર બચકર કોઈની છાયા ફરી વળી.

“મિસ મોતીને મોટરમાં લઈ જાઓને બધાને અંદેરી મુકી અહિં પાછો આવ. એટલામાં હું કંઈ ઉપાય શોધી કાઢીશ.”

મિસ મોતી આ શબ્દો સાંભળતાંજ ઝુંપડીની બહાર નીકળી ગઈ ને પેલો માણસ તેને લઈ :મોટરમાં બેસી ગયો. મોટર ચાલી ગઈ.

આ બાજુ ચુડેલ તરફ જોઈ જાદુગર બોલ્યો:

“દોરડું બાવ. બહાર કોઈ જસુસ બેભાન પડ્યો છે.”

ચુડેશ્વે તેના તરફ તીક્ષ્ણ નજર કરીને એક ખુણામાંથી દોરડું કાઢી આવ્યું. જાદુગર બહાર આવ્યો. તેનો મુઠવાળો પગ મહમદના પગ પર પડ્યો. ગજવામાંથી વીજળીક ફાનસ કાઢી તેણે મહમદના મ્હો પર પ્રકાશ ફેંક્યો પણ આ “ભીખારી” ને તે ઝાળખી શક્યો નહિ.

“કોઈ ભીખારી નહિ જોવાનું જોવા આવ્યો લાગે છે.” તેણે તેના હાથ પગ વાઢ્યા અને જુપડાથી થોડે દુર એક ખેતરમાં બેભાન મહમદને ને મુકી આવ્યો.”

મકરણ પ મું.

“અપ-દુ-ડે અલા!”

બીજે દિને સહવારે લગભગ અગીઆર વાગવા આવ્યા હતા. યુસુફ પોતાના દિવાનખાનામાં આરામ ખુરશીપર વિચારવંત અદાથી સીગરેટ પી રહ્યો હતો. તેનો માનીતો શિકારી કૂતરો તેની બાજુમાં બેઠો હતો. કૂતરો અસ્થીર અને વ્યાકુળ જણાતો હતો. તે જરા જરા વારે શોકમય વદન પોતાના માલીક તરફ જોતો હતો. યુસુફે સીગરેટ હાથમાં લઈ કૂતરા તરફ જોઈ કહ્યું.

“શું છે? મહમદની ચિંતા થાય છે?”

કૂતરાએ શોકાત અવાજ કાઢી બારણા તરફ જોયું. યુસુફે નીકાસો નાખ્યો. તે બે ચેન થયા વીના રહ્યો નહિ. તેના મહદનીશને શું થયું હશે તે વિષે તે આશ્ચર્ય પામવા લાગ્યો. ગઈ કાલે રાતે અંદેરીથી ટેલીફોન ખબર મળી ન્હોતી તેમ તે ક્યાં હતો તે પણ યુસુફ જાણતો ન્હોતો.

“મને ખોટી ચિંતા થાય છે એ છોકરો પોતાની દરકાર કેમ કરવી તે સારી પેઠે જાણે છે પણ વખત છે...” તે અટક્યો અને જેમ તેમ ચિત્ત સ્વસ્થ કરી સહવારના વર્તમાનપત્રો વાંચવામાં લીન થઈ ગયો. આમ એક કલાક વહી ગયો. આટલો બધો વખત કંઈ પણ ખબર આગ્યા વિના મહમદ કદિપણ જેર હાજર રહ્યો ન્હોતો.

તે ખુરશીપરથી ઉભો થયો અને કપડાં પર પડેલી સીગરેટની

રાખ ખંખેરી નાખી. તેણે અંદેરી જમ મહમદનું થું થયું તેની તપાસ કરવાનો નિશ્ચય કર્યો હતો. તે ડ્રેસીંગરૂમમાં ગયો ને ભુરા સર્જનો શુટ પહેરી થોડીવારમાં તૈયાર થઈ ગયો.

- “ચલો બેટા-પેટ્રો!” તેણે નેના બહાલા શિકારી કૂતરાને સંબોધીને કહ્યું. કૂતરે એ સાંભળી ખુશાલીમાં આવી ગયો ને પૂછડી હલાવતો પોતાના માલીકની સાથે જવાને આતુર થઈ ગયો.

“ચાલ, આપણે મહમદને શોધી કાઢીએ—” કહી તે પોતાની ધરવાળાને કંઈ કહેતો હતો એટલામાં ટેલીફોનની ઘંટડી વાગી. તેણે રીસીવર હાથમાં લીધું અને મહમદનો સ્પષ્ટ આનંદી અવાજ સાંભળતાં તેનું વદન પ્રકુલ થઈ ગયું.

“કોણ છો? તમે કે સાહેબ?...હું મહમદ! અંદેરીના સ્ટેશનપરથી ફોન કરું છું. ભારતી મોટરે અહિં આવી પહોંચી. હું ખુબ ખબર બેગી કરી શક્યો છું...હા-હા” સાંભળે છું. પણ જરા માથું ભમે છે...”

“હું તરત તારી પાસે આવું છું. મને તારી ધણી ચિંતા થતી હતી.” ડિટેક્ટીવે કહ્યું.

મહમદના મધુર હાસ્યનો અવાજ ભુંગળામાં સંભળાયો: “તમારી મીઠી ઉધમાં તો ખલલ નહોતી નહીને? તમે જણાવો તો ખરા કે હું કાચીપોચી માથા તો નથી. તમે આવશો સારે બધી વાત કહીશ.”

આટલી વાત થયા પછી યુસુફ પોતાના શિકારી કૂતરા સાથે મોટર ગેરેજમાં ગયો અને બંને મોટરમાં જોડવાયા. મોટર અંદેરી તરફના રસ્તા પર એકાદ માઈલ દૂર મધ્ય એટલે કૃષ્ણલાલ ત્યાં શા માટે ગયો હશે તેના તર્કથી ડિટેક્ટીવ પોતાનું મગજ કસવા લાગ્યો. તેને ખાત્રી પૂર્વક લાગ્યું કે જાદુગર કોઈ નીચ, દુષ્ટ યોજનાનો અમલ કરી રહ્યો છે. તેની ચિંતા વધી. મોટર અંદેરી પહોંચી તે મહમદને મળ્યો અને બંને એક રેસ્ટોરામાં જઈ બેઠા પછીજ ડિટેક્ટીવ આરામથી સીગરેટનો દમ લઈ શક્યો. મહમદ હજી બીખારી ના વેપમાજ હતો. પણ તે જરા બેડોળ દેખાતો હતો કેમકે તેના મ્હોપનો ઘણો રંગ અદસ્ત થઈ ગયો હતો.

“મેં આ રેસ્ટોરાંના માલિક પાસેથી એક ખાનગી રૂમ મેળવ્યો છે તેમાં આપણે નિરાંતે વાત કરી શકીશું. મેં બે જણ માટે લાંચ લાવવાનો ઓર્ડર પણ આપી દીધો છે કેમકે મારા પેટમાં કુરકુરીયાં બોલી રહ્યા છે” મહમદ બોલ્યો. ડિટેક્ટીવનાં વદનપરની ગંભીરતા જરા ઓછી થઈ ને તેણે સ્મિત કર્યું.

તેને બહુ ધન્ય થઈ નથી તે જોઈને મને આનંદ થાય છે.” યુસુફે કહ્યું અને તે મહમદની પાછળ દાદર ચઢી પહેલા માળ પર એક નાના પણ સુંદર સગવડવાળા ઓરડામાં ગયો. ત્યાં જઈ એક આરામ ખુરશી પર તે લાંબા પગ કરી પડ્યો ને સીગરેટ સળગાવી બોલ્યો:

“હવે પહેલાથી બધી વાત કર.”

મહમદે જરા ખખારીને ગળું સાફ કર્યું. પછી માથા પરના જખમ પર ધીમેથી હાથ મૂક્યો: “બદમાસે મને જખમ કર્યો છે પણ એ મને ફરીથી મળશે તો—” અચાનક તેના હાથની મુકડી લગી ને તે ઓઠ પીસી રહ્યો.

“હમણાં એ વાત જવા દે—પહેલા બધી વાત કર” ડિટકટીવે કહ્યું
 “સો ત્યારે સાંભળો—” કહી મહમદે પોતે બાદગરના મુખમમાંના મકાન આગળ કેમ પહેરો ભર્યો હતો ત્યાંથી શરૂ કરીને પોતે પેલી ડાકણના ઝૂંપડી સુધી કેવી રીતે ગયો તેનું વિગતવાર વર્ણન કર્યું.

“હવે સાહેબ ! સૌથી અમત્કારિક બનાવ આવે છે હું તે વખતે જાગત હતો કે સ્વપ્નમાં તે હજુ પણ હું સમજી શકતો નથી. મેં જીનપરીની વાતોમાં આપણે વાંચીએ છીએ એવી ડાકણ જોઇ. તે વાંસની કાળા લાકડી પર પલાણુ માગી હવામાં મુસાફરી કરતી હતી અને આકાશમાંજ તે અલોપ થઇ ગઇ હતી ! થોડીવાર પછી તે અથવા તેની બહેન પાછી ઝૂંપડીમાં આવી હતી.”

યુસુફે મહમદ તરફ તિક્ષણ નજર કરી.

“રખીશ ! તારા માથા પરના જખમથી તારે મગજ બમિત થયલું લાગે છે. મુદાની વાત કર. તું કહે છે કે ‘કૃષ્ણલાલ મિસ મોતી અને ખીજા કેટલાક જણ સાથે ઝૂંપડીમાં દાખલ થયો હતો. આ ચુડેલ ને વત્રીની મુખાંધ બરી વાત—”

“પણ સાહેબ ! તમે સાંભળો તો ખરા. હું બાહ્ય છું કે એ

માની શકાય એવું નથી પણ મેં મારી નજરે એક ચુડેલને વાંસ પર બેસી હવામાં ઉડી જતી જોઈ હતી. એ કેમ થયું, એ શી રીતે અદૃશ્ય થઈ ગઈ તે ખુદ માલુમ ! કૃષ્ણસાલ જાદુગર નહિ હોય. પણ તે જુદો તો નથીજ. તે એવા ચમત્કાર કરતો જણાય છે કે જેવી વાત આપણે પરીઓની વાતમાંજ વાંચીએ છીએ.”

યુષ્કે વિચારવંત હોયે આરામ પુરશીના હાથ પર સીગરેટ ઠોકી રાખી ખંખેરી નાખી, તેમું મગજ કોઈ પણ ગુચવાડાનું પ્રયત્નકરણ કરવામાં ઉરનાહ હવું છતાં મહમદે જોયલા ચમત્કારથી તેની કલ્પના પણ જરા ઝુટ્ટી થયલી જણાઈ.

“મહમદ ! તું હાથ ચાલાકીના ખેલોને જાદુ માને એવો નથી એમ જો હું જાણતો ન હોત તો તારી વાતને હસી કાઢી હું તને ઠીક અહેવાવવાને થોડા દિવસ રજા પર મોકલત. પણ નહિ. તારી વાત આગળ ચલાવ. એક પળ આપણે માની લઈશું કે તેં જે જોયું છે તે ખરું હવું. પછી શું થયું ?”

મહમદે બુંપડીમાં આગલી રાતે અનેકા બનાવોનું વર્ણન કરી છેવટે કહ્યું.

“પછી મને માથામાં સખ્ત ધા થયો ને હું સહવાર સુધી બે જાન પડી રહ્યો. સહવારે મને જાન આવ્યું ત્યારે એક ઘાસની ગંજ પર હું પડ્યો હતો ને મારા હાથ પગ બાંધેલા હતા. સાહેબ,

કૃષ્ણલાલ જાદુગર હશે પણ તેને દોરડું બાંધવાની કલા આવડતી નથી મેં તમે શીખવેલી એક ટ્રીઝ અજમાવી જોઈ ને એકાદ કલાકમાં મેં મારા હાથ પગ છોડી નાખ્યા. પછી સાવધાનીથી પેટે આલીને હું ઝૂંપડી પાસે ગયો અને બારીમાંથી ડોકિયું કરી અંદર જોયું તો ત્યાં વંત્રો પણ નહોતી ને બીજું પણ કંઈ નહોતું.”

આ અજબ જેવી વાત પૂરી થતા યુસુફ અચાનક ઉભો થઈ બોલ્યો:

“ચાલ, પહેલાં આપણે એ ડાકણની ઝૂંપડી જોઈ આવીએ. તેં તે વિષે કંઈ તપાસ કરી છે?”

“હા તમે એ પૂછશો એમ ધારીને તપાસ કરતાં મને જણાયું કે એ ઝૂંપડીવાળી જગ્યાને અહિંના ગામડીઆઓ સુડેલનો ચમુતરો કહે છે. રાતે તો શું પણ દિવસે પણ ત્યાં કોઈ જતું નથી. એ જગ્યાએ અગાઉ કોઈ ભયંકર મારો રહેતો હતો અને જુના જમાનામાં રાજા યા તેની માનીતી રખાતના ગુસ્સાના ભોગ થયલા નિર્દોષના ગળાંપરથી એ જગ્યાએ મારાની ભયંકર છૂરી ફરી ગઈ હતી એવી લોક વાયકા છે.”

બંને જગ્યા અને મોટરમાં બેસી સુડેલનો ચમુતરો જોવા તૈયાર થયા ત્યારે યુસુફ પૂછ્યું: “તેં એ કાળા દેવીની કંઈ તપાસ કરી છે?”

“હા. થોડાક વૃદ્ધ ખેડૂતોને મેં પુછપરછ કરી પણ તેઓ એ નામની કંઈ બાઈને ઓળખતા નથી. ઝૂંપડું તો વરસો થયા ખાલી

પડ્યું છે એમ કહેવાય છે. કોઈ પણ તેની નજીક જતું નથી. સાહેબ, એ જગ્યા પણ બચાનકજ છે હો !

“હશે જે હશે તે માનુષ પડશે.” યુસુફ બોલ્યો.

“આ ચુડેલનો ચપ્પુતરો.” મોટર પેલી ડાકણની ઝંપડી નજીક જઈ પુગતા મહમદ બોલ્યો. તેણે પેટ્રોના કોલરમાંથી સાંકળ કાઢી નાખી. દિવસે આ ભેદી ઝંપડું રાતના કરતાં પણ વધુ ખાવા ધાતું હતું. પેટ્રોએ જમીન સુધી શકમદ લખે ધુરકવા માંડ્યું યુસુફે સાથી આગળ ઝુપડી પાસે જઈ તેના બારણા ખખડાવી નાખ્યા. પણ અંદરથી ખાલી પડ્યા સિવાય કંઈ જવાબ મળ્યો નહિ.

“અંદર કોઈ જણાતું નથી.” તે બબડ્યો: “મહમદ કાળી દેવકી દાખલ થઈ ત્યારે તું ક્યાં હતો ?”

મહમદ યુસુફને ઝૂપડીની બીંત પાસે લઈ ગયો ને પોતે જે બાકાંમાંથી બધો તમાસો જોયો હતો તે જગ્યા ડિટેક્ટીવને બતાવી. યુસુફે ગળવામાં હાથ નાખી એક તીક્ષણ ધારવાળો ચપ્પુ કાઢ્યો.

“આપણે આ ઝૂપડીમાં ચોરી કરવી પડશે” તે હસ્યો ને બીજી પળે તેણે ચપ્પુથી ઝૂપડીની જર્જરિત વાસની દીવાલ કાપ્યા માંડી. થોડીવારમાં એક માણસ દાખલ થઈ શકે એવડું બાકારું તેણે પાડી નાખ્યું. સાવધાનીથી તે અંદર દાખલ થયો તેની પાછળ મહમદ તે પેટ્રો દાખલ થયા. એ જરી પુરાણી ઝૂપડીમાં થોડાક લોકડાના બીંબ પડ્યા હતા. અંદરથી કોઈ ચીજની ખરાબ ખુ

આવતી હતી. ચુલા પર પેલું લોખંડનું તપેડું પણ પડ્યું હતું તે યુસુફને બતાવી મહમદ બોલ્યો: “જાદુગર મહાશય અહિં સમા હતા.”

ડિટેક્ટિવે ત્વરાથી બારીક તપાસ કરવા માંડી મુપડામાં રાચરચીલાનું નાન નીશાન ન્હોતું. એક સાદડી, એક જરીપુરાણી મેજ, અને કેટલીક સુકા છાલાપાલાની કોથળીઓ ત્યાં પડ્યાં હતાં યુસુફે ચુલા પરના તપેલા પર નજર કરી અને તેને તાળીયેથી સભાળપૂર્વક થોડોક ભુરો પાઉડર અને બળી ગયેલા રમાલનો થોડોક ભાગ પ્હાર કાઢ્યો. આ બંને ચીજો તેણે સંભાળથી બે કવરમાં મૂકી. તેણે ચુલામાંની ઠંડી રાખ ચુથી નાખી ને પછી ખુણામાં પડેલી મેજ પરની એક બાગેલી આરશી તપાસી જોય ને મેજના ખુણામાં કંઈ ચીજો મલમ તથા પીળા પાઉડરની સહેજ ભુકી જણાતા તેના વદન પર સંતોષની લાગણી છવાઈ. મહમદ તેને કુતુહલતાથી જોઈ રહ્યો હતો. તે બોલ્યો: “તમે આ બધી તપાસ કરી તેનો અર્થ શો? માફ માથું તો બમી ગયું છે. મને કંઈ સમજ પડતી નથી. જો કૃષ્ણલાલ બદમાસ હોય તો તે ઘણો ચાલાક અને ભેદી બદમાસ હોવો જોઈએ”

યુસુફ ધીમું હસ્યો.

“ધીરજના-ફળ મીઠું છે મહમદ! તારાપર ગઈ રાતે કુમલો કરી તને જખમી કરવા શિવાય એ માણસ સામે કંઈ પશુ બીજો પુરાવો આપણે હજી શોધી શક્યા નથી. એનાપર ચોકસ આરોપ મુકી એને

પરહંજ કરવામાં વિલાંબ થશે. એની બીજી બાજી શી છે તથા દયારામની લાશ પરની જ્યુરી શા નિર્ણયપર આવે છે તે જાણવા સુધી આપણે થોભવું પડશે.”

“સાહેબ ! એ જીવાન ચિત્રકારના મરણને કૃષ્ણલાલ સાથે કંઈ સંબંધ છે એમ તમે ધારો છો ? વર્તમાનપત્રોના રિપોર્ટ પ્રમાણે એ એકબો આપઘાતનો કેસ હતો.”

યુસુફના મ્હોપર બેઠી હારમ ફરક્યું.

“હું ધારતો કંઈ નથી મહમદ ! ચાલ, હવે તારી વત્રીની કંઈક તપાસ કરીએ.”

એ એકાંત કુટીરમાં એક નજર નાખી યુસુફ, પેડો તથા મહમદ સાથે બહાર નીકળ્યો. સૂર્યના પ્રકાશમાં તેની મોટર ચક્રચક્ર થઈ રહી હતી. યુસુફ મોટર પર ઉભો રહ્યો તેના હાથમા દુર્બીનની જોડ હતી તેણે મહમદને પૂછ્યું.

“ગઈ રાતે તેં ડાકણને હવામાં ઉડતી જોઈ લ્યારે તું ક્યાં ઉભો હતો ?”

મહમદ આ હુકમ સાંભળતાં તરત પોતે મઈ રાતે જે વાડ આગળ છુપાઈને એ ચમત્કાર જોયો હતો તે વાડ આગળ જઈ ઉભેલે ને બોલ્યો :

“હું અહિં હતો ને ચુડેલ લાંથી ઉપર ઉડી ગઈ હતી.”

યુસુફે દુર્બીન વડે આકાશ ભાગે દૂંઢવા માંડ્યો. મામલો સૂધી વાતાવરણ સુધ્ધ હતું. આકાશ ક્ષિતિજમાં મળી જતું હતું. મોટરમાં

ઉભા તેણે આસપાસની જગ્યાનું દુર્બીનથી ખારીક નિરીક્ષણ કર્યું. દુર્બીનમાં તેણે એક કાળો પદાર્થ જોયો તેના મુખ પર હાસ્ય ફરક્યું. તે પેટ્રોનો કાન વ્હાલથી પકડી એ કાળા પદાર્થની દિશા તરફ હાથ લંબાવી બોલ્યો: “જોધી કાઢ, બચ્ચા !”

પેટ્રોએ આબુખાણની જમીન સુધી ને નિરાશ થઈ પોતાના માલીક તરફ માથું ઉચું કરી જોયું. તે કંઈ સમજી શક્યો નહોતો.

“સામે બચ્ચા સામે !-” ડિક્કેટ્ટીવે કહ્યું. પેટ્રો એ પણ શાંત રહ્યો ને પછી અચાનક પૂર્વ દિશા તરફ દોડ્યો તેઓ લગભગ પાંચસો વાર ફર ગયા એટલે યુસુફે પેટ્રોને અટકાવ્યો. તેની પાસે તેનો માલીક શું માગે છે તે ખિચારો પેટ્રો સમજી શક્યો નહોતો. યુસુફનું બાહોશ મગજ ઝડપથી વિચાર કરી રહ્યું હતું. તેણે જોયું કે આ માર્ગ પર કોષ્ટનાં પગલાંના ચિન્હો નહોતા તો પછી દુર્બીનમાં પેલી કાળી ચીજ શી રીતે જણાય ? તેણે ફરીથી દુર્બીન માંડી જોયું ને પેટ્રોને એ કાળા ચીજવાળી દિશા તરફ જવાનો હુકમ કર્યો. પેટ્રો છલંગ મારતો દોડ્યો ને થોડીવારમાં દાંતમાં પકડીને એક કાળું ચીથર લઈ આવ્યો. મહમદ એ જોઈ અજબ થઈ બોલ્યો.

“વાહ ! સાહેબ ! આ તો એ ડાકણના માથા પર બાંધેલો કાળો રમાજ છે.”

“તારી વાતમાં હવે મને કંઈક વજીહ જણાય છે મહમદ !-” યુસુફ બોલ્યો: “પેટ્રોનું નાક અજબ બોમીયા જેવું છે. મારી ખાત્રી છે કે આ રમાજ આ વેરાનમાં કોઈ માણસ નાખી ગયું નથી.

કુંપડીમાંથી ફેંકી દેતાં તે આટલો દુર નાખી શકાય તેમ નથી એટલે સંભવ છે કે આકાશમાંથીજ—”

“ત્યારે તમે મારી વાત માનો છો ? શું એ બદમાશ ડાકણ ખરેખર હરતીમાં હશે ? આ રમાલ કૃષ્ણલાલની સાથેના માણસે છોડેલી ગોળાયા અહિં આવી પડ્યો હશે.”

“આ બનાવ બહુ ભેદી છે મહમદ ! તેં જે ચુડેલ જોઇ તે જેવી તેવી નથી પણ વીસમી સદીની અપ-ટુ-ડેટ ચુડેલ છે. તે મુશ્કેલી ફેનસી બજારમાં ખરીદી કરતી હશે...” આટલું કહી યુસુફે રમાલના છેડા પરનું નામ મહમદને બતાવ્યું. રમાલના છેડા પર નાની પટ્ટી પર “આર. સેનની કંપની. નાટકના પોષાકો બનાવનાર” નું નામ હતું. મહમદની અજાણ્યગીરી પાર રહ્યો નહિ.

“આ બધા તો કામ વિચિત્ર લાગે છે.”

“હા.”

“આ ભેદમાં મને કંઈ સમજ પડતી નથી. હવે શું કરવું છે ?”

“ધેર જવાતું.” યુસુફે જોલ્યો અને બીજી પળે ત્રણે જણે મોટા રૂમાં ગોઠવાઈ જતાં મોટર પૂર વેગે માર્ગ કાપવા લાગી.

પ્રકરણ ૬ હું.

રૂમાલનો બેઠ.

મુંઝમમાં પોતાના નિવાસમાં પાછા ફર્યા પછી યુસુફ પોતાની માનીતી આરામ ખુશી પર પડ્યો ત્યારે તેના મ્હો પર તેની ટેવ કરતાં વધુ વિચારશીલતા છવાઈ હતી. આવી વખતે તે તેની સહચરીને બૂલી જતો પણ તેની બે આંગળીથી વચ્ચેથી તેની માનીતી માથુક સીગરેટને છોડી શકતો નહિ. થોડીવાર તે લાંબા ટાંટીયા કરીને ધુવે કાઢતો બેસી રહ્યો. તેની તીક્ષ્ણ નજર સીગરેટના વહી જતા ધુમાડામાંથી જાદુગરનો બેઠ શોધી રહી હતી.

આશરે અરધોએક કલાક ગંભીર મનન દરી તે ઉભો થયો અને દિવાનખાતુ તજ પોતાની નાની પણ અપ-દુ-ડેટ લેમ્બોરેટ-રીમાં ગયો. તેના ગળવામાંથી તેણે સબાળપુર્વક બે ક્વર કાઢ્યાં કે જેમાં તેણે પેલા બેદી ઝુપડામાંથી મળેલો પાઉડર અને બજેલા રૂમાલના કટકા નાખ્યા હતા પાઉડરનો રંગે ભુરો હતો અને તે કોઈ ખનીજ તત્વમાંથી બનાવેલો હોય એવો લાગતો હતો. યુસુફે તેના પર એક ટેસ્ટટ્યુબમાંથી એસીડના ધોડાંક ટીપા નાખ્યા. તેના મ્હો પર સતોષ છવાયો.

“મેંએસીઅમ અને નાઇટ્રેટ ઓફ કોપર !” તે બબડ્યો. ખીન્ન ક્વરમાંની ચીજ તેને વધુ ઉપયોગી જણાઈ.

એક કાચની રસાઇક ખ્બાર કાઢી તેણે તે પર કોઈ રંગહીન

પ્રવાહીના બેચાર દીપાં નાખ્યા અને પછી ધીમેથી બળેલા રૂમાલના કટકા સભાળા પૂર્વક તે પર ગોઠવી દીધા. પછી તેણે તે પર એક કાચનો બીજો કટકો ગોઠવ્યો અને બંને કાચને સંભાળી જોડી દીધા. મેજક લેન્ટર્નની સ્લાઇડ બનાવવામાં આવે છે તેવા ફાનસની મદદથી તેણે એ બળેલા રૂમાલવાળી સ્લાઇડ મેજક લેન્ટર્નમાં ગોઠવી સ્વીચ દાખી અને તરતજ સામેની દીવાલ પર રાખેલા સફેદ પરદા પર એ બળેલા રૂમાલનું મોટું સ્પષ્ટ પ્રતિબિંબ દેખાયું. યુસુફે બારું કાઢી તેનું નિરીક્ષણ કર્યું અને તે હર્યો. એ રૂમાલના એક ખૂણા પર નાંચેના બેદી અક્ષરો અને નંબરો હતા. M. 142.

તે પાછો પોતાના દિવાનખાનામાં આવ્યો ત્યારે તેની બન્મરેની કમાન વળી ગઇ હતી. અને કપાળ પર કરચલી વળી હતી. મદમદ પેલી ઝૂપડીની થોડે દૂર મળી આવેલા રૂમાલ જેવા રૂમાલ આર. સેનની કંપનીમાં જોવા ગયો હતો. દિવાનખાનામાં એકલો યુસુફજ હતો. તેણે કપાટમાંથી એક મોટી ચામડાથી બાંધેલી જાડી ચોપડી કાઢી હતી. આ ચોપડીમાં એ મહાન ડિટેક્ટીવે વખતો વખત ભેગી કરેલી અનેક ચિત્ર વિચિત્ર માહિતિ નોંધેલી હતી મુંબઇના દરજીઓ, કપડાના દુકાનદારો, ફેન્સી દુકાનો અને નાટક મંડળીઓ ઉપરાંત મુંબઇની જુદી જુદી વોશીંગ કંપનીના માર્ક પશુ આ પુસ્તકમાં નોંધેલા હતા. તેણે સંભાળી પોતાની તપાસ ચાલુ રાખી અને બેઠકની વિમત મળી આવતાં તેને સંતોષ થયો. પછી તે ફ્રેન્સ પર ગયો અને પાયધેની પોલીસ સ્ટેશનનો નંબર મેળવ્યો તરતજ ઇન્સપેક્ટર કોલીન્સનો સ્પષ્ટ અવાજ સંભળાયો:

“કોણ ? એહ ! તમે મીં યુસુફ ! બોલો શું છે ?—નહિ. જુરીના નિર્ણય વિષે કંઈ શકજ નથી. એ આપઘાતજ હતો. કાલે કોરોનરની કોર્ટ તપાસ કરશે. સરખયનો સર્વાનુમતે એવા મત પર આવ્યા છે કે હ્યારામે પોતેજ પોતાનું માથું જોળીથી ફાડી નાખ્યું હતું એટલે કૃષ્ણલાલને કેસમાં સંડોવી શકાય એમ નથી. પેલા કાગળ વિષે હસ્તાક્ષરના એક્સપર્ટો જખરી માથાકૂટ કરી બે મતમાં વહેંચાઈ ગયા છે આવા સજેઓમાં વધુ પુરાવાન મળે ત્યાં સુધી જાહુગર પર હાથ મુકાય તેમ નથી.”

“હીક કોલીન્સ ! આજે સાંજે મારે ઘેર આવી જશો ? હું તમને ઘણી રસમરી વાતો સંભળાવીશ.”

“ખુશીથી આવીશ મને પણ આ કેસ ભેદી લાગે છે પણ તમે જાણો છો કે સીધા પુરાવા સિવાય પોલિસથી કંઈ પગલાં લઈ શકાતા નથી.”

યુસુફે વિચાર અસ્ત મ્હોડે રીસીવર મૂકી દીધું ને તેજ પળે મહમદ લહેરી લાલની પેઠે સીટી વગાડતો અંદર આવ્યો.

“કેમ ? કંઈ પતો લાગ્યો ?”

“ખાસ કંઈ નહિ. આર. સેનની કંપનીમાંથી એટલી ખબર મળી કે એકાદ વર્ષ પહેલાં શ્રી મુંબઈ નાટક સમાજના ‘કાળ ભૈરવ’ ખેલ માટે આવા કાળા રૂમાલ તથા ખીજા ભેદી કેસો બનાવવામાં આવ્યા હતા એ સિવાય કંપની કંઈ જાણતી નથી.” મહમદે કહ્યું.

“વાર. હવે મેદાને પડીને જીલેશ્વરની એક એક વેશિગ કંપનીમાં જઈ તેના માર્કની તપાસ કરી આવ. M. 142 નો નંબર કોનો છે તે આપણે જાણવું છે” કહી યુસુફે એક ઠાગળ પર એ નિશાની લખી આપી. મહમદ તે જોઈ પ્રશંસાની લાગ-ણીથી હસ્યો.

“વાહ સાહેબા તમેય જગરા ઉસ્તાદ છો. આ માર્ક તમે ક્યાંથી મેળવ્યો? જો એ રમાલના માલીકનું નામ આપણને મળી આવે તો આપણે જાદુગરની બીજી હીલચાલનો પતો મેળવી શકીશું.”

“જા. જલદી જા. તર્ક વિતર્ક કરવામાં સાર નથી.”

મહમદ ગયો અને ડિટેક્ટીવ વકરાયલા વાઘની પેઠે ઓરડામાં આંટા મારવા લાગ્યો. જાદુગર કૃષ્ણલાલને મળ્યાને પુરા ૪૮ કલાક પછી થવા નહોતા. એટલા ટુંક સમયમાં એકમેકથી વિરૂધ્ધ જતી જે બેઠી હકીકતો તેણે બેગી કરી હતી તેમાંથી ચોક્કસ નિર્ણય પર આવવાના તે ફાંફાં મારી રહ્યો હતો.

તેના કાનમાં ચિત્રકાર પુરુષોત્તમના ગંભીર શબ્દો વારંવાર પ્રતિધ્વનિત થતા હતા. “એ કેટલી ઘર કરે છે ને મોતથી અંત લાવે છે. કૃષ્ણલાલનો હેતુ શો હશે? યુડેલના ચપુતરા સુધી મારતી મોટરે જવાનું કારણ ડિટેક્ટીવ કદંબી શક્યો નહિ. મિલ મોતીને ડરાવવા માટે એ નાટક ભજવાયો હોય એમ તેને ન લાગ્યું. જો જાદુગરે વિચિત્ર મસ્કરી કરવાને તેમ ક્યું હોય તો તેની પ્રકૃતિ વિચિત્ર હોવી

જોઈએ ! બીજા બાળકોએ વિચર કરતા તેને લાગ્યું કે સમય પસાર કરવા સિવાય જાદુગરનો કંઈ ગભીર હેતુ ન હોત તો મહમદની જાસુસી માટે તેના પર હલ્લો થાત નહિ. તે ગભીર થયો. તેણે બધા બધા ગુનેહગારો જોયા હતા એટલે તેનું કસાયલું મગજ મહમદના ગમ રાતના પરાક્રમને દૈવી યા જાદુઈ બનાવ માની લે એમ નહોતું તેની ખાત્રી થઈ હતી કે જાદુગર કંઈ હિડી બાજુ ખેલી રહ્યો છે પણ તે બીજા પગલું ન બરે ત્યાં સુધી ડિટેક્ટીવની તપાસ થેત્યાવ્યા રિના છૂટકો નહોતો આખો દિવસ વહી ગયો પણ જાદુમરના ભેદી વર્તનનો તાગ તે કાઢી શક્યો નહિ. સાંજે પાચેકને શુમારે મહમદ આવ્યો તે તેણે ખચર આપી કે પેલો બહેનો રમાલ મિમ મોતીની પિત્તાઈ ખેન સરલાનો છે.”

“એ સરલા ને મોતી બંને સર લલિતરાયની બત્રાંજ થાય છે ને ?”

“હા.”

“વાતમાં કંઈ માત્ર લાગતો નથી. મોતીએ સરલા પાસેથી રમાલ વાપરવા લીધો હશે યા સરલાએ તેને ભેટ આપ્યો હશે.”

“પણ ઝુંપડીમાં જાદુગર જે બોલો બોલ્યો હતો તે પરથી આ ખાસ રમાલની તેને જરૂર હતી એમ માલુમ પડ્યું હતું. ત્યાર પછી તેણે ધીમા, મંદ, ભેદી મોત વિષે કંઈ મજાગણાટ કર્યો હતો તમે એમ ધારો છો—”

“ધારવાનું કંઈ નહિ. પુરાવા જોઈએ છે પુરાવા !—” યુસુફ

અધીરો થઇ બોલ્યો. તેની યશસ્વી કારકીર્દિમાં એક બીજાથી વિરુદ્ધ જતા આટલા બધા પુરાવા તેણે કોઇ કેસમાં જોયા નહોતા છતાં આ કેસનો એક એક પુરાવો તેની પાછળ કોઇ બચકર રાક્ષસી હેતુ રહેલો હોય એમ સૂચવી રહ્યો હતો.

છ વાગ્યાને શુભારે ઇન્સપેક્ટર કોલીન્સ ડિટેક્ટીવને મળવા આવ્યો. યુસુફની એક આરામ ખુરશી પર અજોટાઇ તેણે હસતાં હસતાં સીગરેટ મળગાવી અને પછી ટૂંકમાં અમલદારી દબો જીવાન ચિત્રકાર દયારામની લાશની “પોસ્ટ મોરટમ” તપાસનો અહેવાલ કહી સંભળાવ્યો. યુસુફને તે પરથી ખબર પડી કે મરનારના હસ્તાક્ષરના બે જાતના મરોડ વિષે એક્સપર્ટમાં મતભેદ પડ્યો હતો. સરખ્યનોતો મકકમ મત એવો હતો કે મરનારે પોતાને હાથે જોળી ખાંધી હતી. આથી ઇન્સપેક્ટર સાહેબને કેટલાક શંકા હોવા છતાં તેણે આગળ વધવાનું દુરસ્ત ધાર્યું નહોતું.

“તમે શું ધારો છો યુસુફ ?” આખરે કોલીન્સે પૂછ્યું.

યુસુફે ખભાં હલાવ્યા અને પોતે જાદુગરની લીધેલી મુલાકાતનું વર્ણન કર્યું. કોલીન્સ તેના તરફ તીક્ષ્ણ નજરે જોઇ રહ્યો. તે બોલ્યો: “આવા નજીવા પુરાવા પર તેના પોતાના ધર પર દરોરો પાડી શકાય નહિ. અમારી પાસે એની સામે જા્ય એસી કંઇ સાબીતી નથી. એ કેરી વસ્તુઓનો ગેરકાયદાસર વેપાર કરે છે એવી પણ કંઇ ખબર મળી નથી. મને લાગે છે કે આ આખા તમાસાને અહિંજ ખતમ કરવો પડશે.”

“જી.” યુસુફ બોલ્યો.

“સૌથી સારો વસ્તો ધીરજ ધરવાનો છે. બાહોશ ગુનેહગારોની મોટામાં મોટી ખામી એ હોય છે કે વખત જતાં તેઓ પોતાની જાતપર હાજરનો વિશ્વાસ રાખતા થઈ જાય છે તે તેથી વખતે તેઓ સહેલાઈથી છટકામાં આપી જાય છે. જો કૃષ્ણલાલ બદમાસ હશે તો આપણે તેને કોઈવાર ગમે તે રીતે પકડીશું.”

+

+

+

બીજે દિને દયારામની લાશ પર ભરાયલી જુરીની તપાસ વેળાએ ડિટેક્ટીવ યુસુફ હાજર રહ્યો. ડોક્ટરની જુખાની ટૂકી અને સ્પષ્ટજ હતી. દયારામના પાંડોશીએ જુખાની આપી કે મરનાર જરા ધૂની સ્વભાવનો હતો પણ આપઘાતને દિને તે ખુબ મીઠજી અને આનંદી જણાયો હતો.

દયારામે જે રમણીને અનેક ચિત્રો માટે ‘મોડલ’ ગણી હતી તેણે ફારોનરની કોર્ટને જણાવ્યું કે મરનાર કોઈ કોઈવાર નરવસ થઈને ઉસ્કેરાઈ જતો હતો.

ફારોનર-મરનારને કંઈ કેશી વ્યસન હતું. ?

સાક્ષી-નહિ.

હવે જાદુગર પ્રોફેસર કૃષ્ણલાલની સાક્ષી લેવાઈ. તે આવનાંજ ડિટેક્ટીવે તેના તરફ નજર સ્થિર કરી. જાદુગર ઉંચો, જાંત. કઠાવસ

અને મકકમ લાગતો હતો. તેણે જરા પશુ ધુજ્યા વિના ૨૫૦૮ જુગાની આપી: “હા. હું દયારામનો મિત્ર અને શુભેચ્છક હતો. તેના મરણની વાત સાંભળતાં મને અત્યંત આઘાત થયો હતો. આપઘાત વાળા રાતે હું વોટસન હોટલમાં ડીનર લેવા ગયો હતો. મારી સાથે સુવિખ્યાત ડિટેક્ટીવ મી. યુસુફઅલી હતા...” આટલું કહી તેણે ડિટેક્ટીવ તરફ જોયું ને જરા માથું નમાવી તેને નમન કર્યું. યુસુફ છાપાના રિપોર્ટરની પાસે બેઠો હતો તેના તરફ કોરોનર તથા જુરીનું લક્ષ્ય મળ્યું. યુસુફે જાદુગર તરફ નજર કરી. શું એ તેની જાન જીતી કે ખરેખર જાદુગરની કાળી આંખો તેની મસ્કરી કરી રહી હતી ?

કોરોનરની તપાસ આગળ ચાલી.

સ-એને કંઈ બ્યસન હતું ?

જ-થોડાક વખતથી એ બ્યસની થયો હતો. પ્રકૃતિ અને શરાબની ટેવને લીધે તે ધૂની થઈ ગયો હતો.

સ-તેને અરીથ વા કોકેનની ટેવ હતી ?

જ-મને કદિ એવો શક ગયો નહોતો.

સ-તમે મરનાર વિષે બીજું શું જાણો છો ?

જ-મારી જાણ પ્રમાણે તે પાંચ પૈસા રળી ખાતો આશાવંત યુવાન હતો.

અત્રે જુઝાની પૂરી થઇ. પછી પોલિસ ઇન્સપેક્ટરનો પ્રાથમિક રિપોર્ટ રજુ થયો. કારોનરની કોર્ટે અશાંત મનો દશામાં આપવાત કરવાનો નિર્ણય જાહેર કર્યો પણ તેજ પસે યુસુફને લાગ્યું કે આ કંઈ કીરસો ઉપરથી જણાય છે તે કરતાં વધુ બેદી અને ઉડો છે.

એક પખવાડિયુ યુસુફ જાદુગરના જાદુના ખેલો તથા બીજી હીલચાલ વિષે ખબર મેળવવાને ધીરજ રાખી ચૂપ રહ્યો. તે દરમિયાન જાદુગરનો ગુન્હો પૂરવાર થઈ શકે એવી સાબીતી મેળવવા તેણે જગજગસ્ત શોધ કરી પણ તેને કંઈ મળ્યું નહિ દયારામના મરણ પછી જાદુગરના મકાનમાં વારંવાર “પાર્ટી” ભેગી મળતી નહોતી તેમ તેના આધ્યાત્મિક વર્ગો પણ મળતા નહોતા એવી પ્રશ્ના તમે ડિટેક્ટીવને ખબર આપી હતી. યુસુફ કદિ નહોતો રહ્યો એટલે વખત શાત રહ્યો. તેને માથે અનેક જવાબદારીનાં ભોજો હતા પણ આ પંદર દિવસ દરમિયાન મુંઝવણના બદમાસો જાણે સૂઈ ગયા હોય એવું લાગ્યું. પંદર દિવસ વહી ગયા તે પછી ? પછી અચાનક એવો અનાવ બન્યો કે જેથી આખો દિવસ દિવાનખાનામાં લાંબા ટોંટીઆ કરી સીગરેટ પી સ્વપ્ના જોતો ડિટેક્ટીવ જાગ્રત થયો અને એક પ્રખર ગુનેહગારની પાછળ પડવા માટે કમર કરી તૈયાર થઈ ગયો.

પ્રકરણ ૭ મું.

સરલા.

રહવારનો વખત હતો. આકાશમાં વાદળાં ઘેરાયો હતાં અને મહા મહિનાનું માવઠું પડવાને સંભવ જણાતો હતો. યુસુફ અશાંત અને અસ્થિર થઈ ગયો હતો. તેને જાદુગરનો ભેદ આણુકકલ્પો રહેવાથી ધણું લાગી આવ્યું હતું. ગઈ ગને મોડે સુધી તે પોતાની પ્રયોગ શાળામાં રસાયનના વિકટ પ્રયોગો કરતો જાગતો રહ્યો હતો. તેથી રહવારે મોડો ઉઠ્યો અને નાસ્તાની ટેબલ પર બેસી મહમદ તરફ જોઈ રહ્યો. મહમદ ડિટેક્ટીવની ડાયરીમાં જુદા જુદા છાપાના કટ્ટીગો ચોંટાડવામાં તદ્દલીન થઈ ગયો હતો.

બહાર બારણા આગળ ઘંટડી વાગતાં મહમદે અચાનક ડિંચું જોયું. યુસુફ પણ કોણ આવે છે તે જણવાને આતુર થયો બીજી ધળે તેનો નોકર અંદર આવી બોલ્યો: “તમને કોઈ મળવા આવ્યું છે સાહેબ! એ બહુ બેચેન જણાય છે. મેં કહી એવો શીકકો અહીં જોયો નથી.” કહી તેણે ડિટેક્ટીવને એક વીજીટીંગ કાર્ડ આપ્યો. યુસુફે કાર્ડ વાંચ્યો:

મધુસુદન બી. શ્રોફ.

“એમને અહિં આવવા દો.” તેણે કહ્યું.

તેની તીક્ષ્ણ આંખોમાં નવો પ્રકાશ આવ્યો અને મહમદ તે જોઈ રાજ થયો. થોડીજવારમાં એક પાતળો યુવાન ત્યાં આવી લાગ્યો.

તેણે સાદો સફેદ શુટ પહેર્યો હતો. આંખપર ચરમા ચઢાવ્યા હતા. ફાકડા કલ્ પાડીને બાળ ઝોળ્યા હતા અને તેણે શાંત દેખાવાની ધણી કોશિષ કરી છતાં યુસુફ જોઈ શક્યો કે તેનું દીલ બેચેનીયા તડફડી રહ્યું હતું.

“આવો મીઠું મધુસુદન! શો હુકમ છે?” તેણે મધુસુદનને સોફાપર બેસવાનો ઇસારો કરી વિવેકથી કહ્યું.

“આ મારા મદદનીશ છે. તેમની હાજરીમાં તમારે જે કહેવું હોય તે કહેવામાં હરકત નથી. ચ્હા પીશો?”

“થેકયુ !—” મધુસુદન બોલ્યો.

યુસુફે હુકમ કરતાં તરત નોકર ચ્હા લઈ આવ્યો. મધુસુદનને ચ્હાનો પ્યાલો ખાલી કરી વાત શરૂ કરી.

“મીઠું યુસુફઅલી! હું મારી આફતમાં આવી પડ્યો છું. મારી કહાણી કેમ શરૂ કરવી તે મને સમજતું નથી. મારી વાત એવી વિચિત્ર અને અચોક્કસ છે કે તમે તેમાં રસ લઈ શકશો કે નહિ તે હું જાણતો નથી. મને ઝવેરી રતનલાલે તમારી પાસે આવવાની સલાહ આપી હતી. તમે બાહોશીથી પેલા ખોટા હીરાનો પ્રપંચ ખુલ્લો કર્યો હતો તેથી એ તમારો ધણો આભાર માને છે.”

“એમાં કંઈ મોટી વાત નથી. મેં મારી ફરજ બજાવી હતી. તમારે ઉતાવળ કરવાની જરૂર નથી. હું સમજું છું કે દર્દબરી વાત.

શરૂ કરવી મુશ્કેલ છે. વળી તમારી તબિયત પણ કંઈ સારી જણાતી નથી. રહવારે તમારી કૌશી ઢળી ગયલી લાગે છે ।—”

“શું ? એ વાત તમે શી રીતે જાણી ?”

“જાણી સહેલાઈથી. તમારું રીસ્ટ વૉચ રહવારે ૮ વાગે બધ પડ્યું હતું તેને તમે મલરાટમાં આવી આપી નથી. તમારો રૂમાલ તમે ઉતાવળથી ખીસામાં નાખી દીધો હતો પણ હજુ તે પર ક્રેડીને કાંઈ જણાય છે એટલે મને લાગ્યું કે તમારી ક્રેડીનો ખ્યાલો ઢળી ગયો હશે.”

“ઓહ ! તમે ડિટેક્ટીવો અજબ માણસ લાગો છો. તમે કહો છો. ત્યારે આ વાત તદ્દન સાદી લાગે છે. તમે લોકોને પરમાત્માએ પાંચને બદલે છ ઇન્દ્રિયો આપેલી લાગે છે.” તે હસ્યો. યુસ્તુફ પણ હસ્યો. આવી મિત્રાચારી ભરી વાતચીતથી મધુસૂદનને હિંમત આવી. તે બોલ્યો : “મને તમારી સલાહની બહુજ જરૂર છે. હું હમણાં જ મારો વિવાહિત પત્ની મિસ સરલા નવનીતરાયને મળાને આવ્યો છું. અમારી સગાઈ એ વરસથી થઈ છે. હજુ લગ્ન થયા નથી કેમકે સરલાના કાકા સર લલિતરાય જરૂર લાને અત્યંત ચાહે છે તેથી તેઓ એનાથી જલદી છૂટા થવા માગતા નથી. સર લલિતરાયે અમારા પ્રેમમાં હર-કત નાખી નથી અને અમે એ વૃદ્ધ વડીલને રાજી રાખવાને લગ્ન સુલતવી રહેવા દીધા છે.—” તે જરા થોભ્યો.

“બોલો, આગળ ચલાવો મી. મધુસૂદન !” ડિટેક્ટીવ બોલ્યો.

તેને આ યુવાનની વાત રસભરી લાગી. તેને પ્રેરણા થઇ કે અંતે જનદુગરે પોતાની બાજી પાછી ખેલવા માંડી છે.

“તમને ખબર હશે—” મધુસુદન બોલ્યો: “કે સર લલિતરાય આઠ દીવસ પહેલાં મરણ પામ્યા છે. તે મારી સરમાને પુત્રી જેવી આહવા હતા અને ખરેખર, એને એઓ એમ માહે તેમાં નવાઇ જોવું નહોતું. સરલાએ તેના વૃદ્ધ કાકાની સેવા કરવામા બાકી રાખી નહોતી. સર લલિતરાયની મારી સરલા એકલી વારસ છે. સરલા તંદુરસ્ત, હસમુખી અને નિરોગી યુવતી છે. આખી જીંદગીમાં તે કદિ માંદી પડી નહોતી. હવે મારી કથા કરણ થાય છે. સર લલિતરાયના મરણ પછી એ ગંભીર શોકમાં પડી છે. પોતાના કાકાના મરણથી એને લાગી આવે એ કુફરતી છે. મેં એને દીલાસે આપવાને મારાથી જનને પ્રયાસ કર્યો છે પણ એ હસમુખી થવાને બદલે ગુસ્સાખાજ, ધુની અને ગંભીર થતી જાય છે. જરા અવાજ થતાં એ ધુજી ઉઠે છે અને જાણે ભૂતે બળી આવી હોય એવી લાગે છે.”

“મીં મધુસુદન! તમારી પ્રિયાને કંઈ ખીમારી થઇ હશે.”

“નહિ મીં યુસુફખલી! એના ભવિષ્ય સામે કોઈ અગમ્ય શક્તિ કામ કરી રહી છે એમ લાગવાથી હું તમારી પાસે આવ્યો છું. હું કેળવાયેલા માણસ હોવા છતાં મને શક ઉપજે છે કે એને કોઈએ કંઈ કરી મેલ્યું છે. હું એને ડોક્ટર પાસે લઇ ગયો, એક તાંત્રીકની સલાહ લીધી પણ વ્યર્થ! મીં યુસુફખલી! મારી ખાત્રી છે કે

મારી બહાલી કોઇ ભંચકર શક્તિના પઝામા ફસી પડી છે તેને જૂત-
યા ડાકણનો વળગાડ હોવો જોઈએ તે નહિ નહિ તેવો લવારો કરે
છે ને આપવાન કરીને સંવળાનો અત લાવવાની વાત કરે છે. જ્યારે
હું એને કંઈ પૂછું છું ત્યારે એ ચુપ થઈ જાય છે ને ફાટી આંખે
જોઈ રહે છે એ દિવસ પહેલાં મામલો અત્યંત ગંભીર થયો હતો.
તેને સમજાવીને હું તેના કાકાના બગલામાં અંદેરી લઈ ગયો હતો.
હવા ફેરથી તેની તળીયત સુષરશે એવી મારી ધારણા હતી. જમીને
અમ વરડામાં બેઠાં હતાં. એ તદ્દન ચૂપ હતી. અચાનક એ ઉભી
થઈ ને મને ચાલ્યા જવાની વિનંતી કરી. કંઈપણ બહાનુ બતાવીને
તેણે મને રજા આપી ને હું મુઝાઈને મુજબ આવ્યો. લગભગ કલાક
પછી ટેલીફોન આવ્યો અને સરકારની દાસીએ મને ધુજતે રવરે
ખસર આપી કે સરલાએ રીવાલ્વરથી બેજીનું તોડી નાખવાની કોશિષ
કરી હતી. સારે નસીબે વખતસર દાસીજઈ પુગવાથી તે બચી ગઈ
હતી. હું આ બંધકર સમાચાર સાંભળી મારતી મોઢરે અંદેરી ગયો.
સરલા મોત જેવી ફીકડા પડી ગઈ હતી અને પગથી માથા સુધી
થર થર ધુણ રહી હતી. એના મનમાં કંઈ પણ બંધકર ભય પેસી
ગયો હોવો જોઈએ. કદાચ કોઈ છૂપા પાપ મારે એનું દીલ ડંખતું
હશે અથવા કોઈ બદમાસ વ્યક્તિ એને સતાવી રહી હશે. ગમે તે
હોય પણ એક વાત ચોક્કસ છે. આઠ દિવસ પહેલાં મારી સરલા હસ-
મુખી, આનંદી, હોંસીલી અને તંદુરસ્ત રમણી હતી. આજે તે
બીકણુ, નરવસ, હતાશ અને પાગલ જેવી થઈ જીવનનો અત લાવ-
વામાંજ આરામ માનતી હોય એવી થઈ ગઈ છે.”

“અજામ જેવી વાત છે, મીઠું મધુસદન! તમે કહો છો. તેમ કોઈ છૂપા પાપથી તેનું જીવન ડાંખતું હોય અને એ વાત એ તમને પણ ન કહી શકતી હોય એ બનવાજોગ છે. બીજી બાજુએ સર લલિતરાયની લાખી માંદગીમાં તેમની સેવા કરીને આખરે તેમનું મરણ થવાના આધાતથી એનું મગજ શ્રમિત થઈ ગયું હોય એ પણ સાંભવિત છે. હું ધાર છું કે એ ફરીથી આપધાત કરી ન શકે તે માટે તેના પર દેખરેખ રાખવાની તમે યોગ્ય ગોઠવણ કરી હશે.”

“જી હા. આજે એ એની વિશ્વાસુ દાસી બીખી સાથે પાછી વાલકેશ્વરના મકાનમાં આવી છે. સરલાની દૂરની માસીને પણ મેં બોલાવી છે અને તે તેની પુરતી સભાળ રાખશે તે વિશે કશો શંક નથી.”

ડિટેક્ટીવ વિચારવંત થઈ સાંભળી રહ્યો.

“સરલા સાથે કોઈને દુશ્મનાવટ છે એવી વાત તમે અને મ્હોડે કદિ સાંભળી હતી?”

“નહિ કદિ નહિ. મારી બાજુ પ્રમાણે આખા જગતમાં એને કોઈ દુશ્મન નથી. શિવાય કે...” મધુસદન અટક્યો.

“બેસો છૂપાવવામાં કંઈ સાર નથી. નજીવી જણાતી વાત, ચણ મને કિમતી થઈ પડશે.” ડિટેક્ટીવ બોલ્યો.

“મીઠું મધુસદન! સરલાને એની પિત્રાઈ બહેન મોતી સાથે બનતું નથી. મારે જણાવવું જોઈએ

કે સર લલિતરાયે પોતાના બન્ને ભાઈઓ મરણ પામ્યા પછી બંનેની દીકરીઓ-સરલા અને મોતીને પોતાની છાયામાં લીધી હતી. પણ મોતીના ઉડાઉ, સ્વચ્છંદી અને મોજાલા સ્વભાવથી સર લલિતરાયને તે થોડાજ વખતમાં વ્યકારી થઇ પડી અને કાકા ભત્રીજા વચ્ચે એક દિવસ એવી બોલાચાલી થઇ કે સર લલિતે તેને ઘરમાંથી કાઢી મૂકી. મરતાં સુધી દર મહિને સર લલિતે મોતી પર સો સો રૂપિયા મોકલ્યા કર્યા હતા તે એ ભલા ગૃહસ્થની ઉદારતા બતાવે છે. મોતી સાથે મને ગાઢ પરિચય નથી પણ એ સરલા સાથે રહેતી હતી ત્યારે મેં એને જોઇ હતી. એનું વર્તન હિંદુ લલનાને શોભાડપ નહોતું. એકવાર એણે સરલા પર પોતાની વિરૂધ્ધ સર લલિતના કાન લભેરવાનો આરોપ મૂકી ગાળો દીધી હતી.”

ડિટેક્ટીવે યુક્રાઇ ગયલી સીગરેટ પાછી સળગાવી અને ધુમાડો ગોટો બહાર કાઢ્યો. તેની આંખો અજબ તેજથી ચમકી રહી. તેનું મનજ અત્યાર સુધી જે મુદ્દાઓ મળ્યા હતા તેમાંથી એક સ્પષ્ટ સાર ખેંચવામાં ગુંથાઇ ગયું હતું.

“મી. બ્રુસુદન ! સર લલિતરાયના વીલથી વધુ લાભ કોને થાય છે ?”

“સરલાનેજ બધી દોલત મળી છે. મોતીને દર વરસે રૂ. ૧૨૦૦ નું બ્યાન્ડ મળે એટલી રકમ તેમણે ફક્ત બ્યાન્ડ આપવાની સરને મોતીના નામપર ખેંકમાં જમા રાખી છે. જો સરલા નિઃસંતાન યુગ્મરી બચે તો આખો વારસો મોતીને આપવાનું મરનારનું ફરમાન છે.”

‘ તમારી કથા ઘણી કરણ છે. મીં મધુસુદન ! હું તમને મારાથી બનતી મદદ કરવાને તૈયાર છું. તમે સરલા સાથે મારી પીછાન કરાવી શકશો ? ’

‘ ઘણી ખુશીથી. કહેા તો આજેજ સાંજે ચાર વાગે હું તમને મ્હા પીવા લાઇ જશ. ’

‘ વાર તમે ‘ નરવસ ડીઝીઝ ’ના સ્પેશીયાલીસ્ટ ડોક્ટર મહમદખાં નરિકે મારી ઓળખાણ આપજો. ’

‘ જેવી તમારી મરજી ! ઓહ ! મીં યુસુફઅલી ’ જે તમે સરલાની ભ્રમિત મનોદશાનું મૂળ શોધી કાઢશો તો હું તમારો જીવનભર આભારી થઇ રહીશ. ’

‘ સાંજે ચાર વાગે આપણે માથેજ તમારી પ્રિયતમાને મળવા જશું. ’

‘ થેંક્યુ !-’ કહી મધુસુદને ડિટેક્ટીવની રજા લીધી મહમદ તેને બારણા સુધી વળાવી આવ્યો. આ બાજુ યુસુફ આરામ ખુરશી પર પડી ગંભીર વિચારમાં લીન થઇ ગયો હતો. મહમદ તેને વિચાર અસ્ત હાલતમાં જોઇને પેડરોને લઇ ગુપચુપ બહાર નીકળી ગયો ને રસ્તા પર જઇ પોતાના મનને પૂછવા લાગ્યો: ‘ સરલાની આપઘાત કરવાની વૃત્તિવાળી મનોદશા અને મોતીના ડાકણ સાથેના મેળાપને કંઈ સંબંધ હશે ? શું સરલાને મુઠ મારવામાં આવી હશે ? ’ મહમદને આ વાત બંધ બેસતી લાગી પણ તે માની શકાય એવી નહોતી.

પ્રકરણ ૮ મું.

આપઘાતનો પ્રયાસ.

મહમદ બે વાગે જમવા આવ્યો ત્યારે ડીનર ટેબલ પર એટલે યુસુફ તદ્દન બદલાઈ ગયો હતો હવે તેના મ્હેા પરે મંદી કે આળસ ન્હોતા પણ તેની આખો શિકારી કુતરા જેવી તિક્ષણ થઈ ગઈ હતી. તેના વદન પર હિસાહ ઝળકી રહ્યો હતો અને એક દઢતાથી ખીડાયલા હતા.

“વેલ મહમદ ! તું આપણા ચિત્ર મધુસુદન વિષે શું ધારે છે ? તેણે ખુશ મીઠાજે પુછ્યું.

મહમદ હસ્યો.

“ફાકડો જવાન લાગે છે સાહેબ ! એની માથુકની કહાણી શોકજનક છે. હું એ વિષે અનેક તર્ક વિતર્ક કરી રહ્યો હતો.”

“એમ ! તું શું ધારે છે તે તો કહે. કદાચ તારે તર્ક શાસ્ત્ર મને ઉપયોગી થઈ પડશે.”

“સાહેબ ! પેલી ડાકણના જૂંપડામાંથી આપણે મેળવેલો બળેલો રમાલ સરલાનો હતો અને એ સરલા મિસ મોતીની પિત્રાઈ બહેન થાય છે. મોતી ખુશસુરત બધા હોની જોઈએ. કૃષ્ણલાલ સાથેની તેની ગાઢ મિત્રતા અર્થભરી છે. તમે એમ માનો છો સાહેબ ! કે કૃષ્ણલાલ ખરો જાદુગર છે અને તેણે સરલા પર જાદુ કરી દીધું છે ? મેં પેલી ડાકણનો ચમત્કાર જોયો ત્યારથી

મને મારા મગજ પર જવલ્લેજ વિશ્વાસ આવે છે. આ નારંગી જાદુના પ્રતાપે બીલાડી થઈ જાય થા ખુરશી બની જાય તો હું અમળ્ય થઈશ નહિ—” કહી તે નિર્દોષ બાળક પેઠે ખડખડ હસ્યો.

યુસુફના વદન પર બેદી રિમત ફરકયું.

“હું ખરું કહું છું. સાહેબ ! આ આખો કીરસો બેદી અને વિચિત્ર છે. કદાચ મેલી વિદ્યા જેવું કંઈ હોય તો ? આપણે કૃષ્ણલાલને પહેલીવાર મળ્યા તે વખતે પરસાનમે ઉત્તરારેલા શબ્દો યાદ કરો. જો એનામા જાદુશક્તિ હોય અને તે સાથેજ એ બદમાસ હોય તો એ કેરું વર્તવાની મૂકશે. ધારો કે એ જાડ કોલીન્સને ત્રણ પગનો અગદ થા પાચ પગની ગાય બનાવી દે તો ?”

“ઠીકરા ! તું તારી સુંદર કલ્પના શક્તિ નકામી વેડશી રહ્યો છે. પહેલી અને છેલ્લીવાર મને કહેવા દે કે મનુષ્યની શક્તિની પારની બધી વાતો હયા છે. આ દુનિયામાંજ એવા બચંકર ગુન્હા અને છે કે જેના બેદ કોકેલવા માટે “પીછ દુનિયામા જવાની જરૂર નથી. સરલાની આપઘાત કરવાની વૃત્તિને કૃષ્ણલાલ સાથે જરાપણ સંબંધ હશે તો હું શોધી કાઢીશ અને સંધ્યા જાદુગરો અને ડાકજોની બેદી શક્તિ મારી સામે થશે તોપણ એ બદમાસને હું કેદખાનાની હવા ખાવા મોકલી આપીશ.” યુસુફ દાત કચકચાવી બોલ્યો.

“સારે તમે શું ધરો છો સાહેબ ? તે રાતે કૃષ્ણલાલ પેલી ઝૂંપડીમા વંતરીના ખેલ જેવા શા માટે ગયો હશે ? એ ડાકજો લાડડી પર બેસી હવામાં શી રીતે હડી હશે ? પેલા—”

“એક પછી એક સવાલ પૂછ. મેં તને ક્યારનું કહ્યું છે કે કુબ્જાલાની ડાકણ જેવી તેવી નહિ પણ અપ-ટુ-ટેડ ડાકણ છે કે ને મુંબઈના ફેરનેશલ અન્તરમાથી ખરીદી કરે છે. તેં મને પેલા લોખંડના તપેલામાંથી લીલા ભડકા નીકળવાની વાત કરી હતી. લેબો-રેટરીમાં હું જે લીસો પાઉડર લઈ આવ્યો છું તે તેં જોયો છે ને?”

“હા. તે શું છે?”

“એક નવી શોધ મહમદ! મેન્નેસીઅમ અને કોપર સલફેટ! એ જાદુગરની ડાકણ મલફેટ ઓફ કોપર સાથે કોઈ વિચિત્ર લીસો રંગ મીશ્રીત કર્યો હતો.”

“ઓહો! ત્યારે એ બધી હાથ ચાલાકીજ હતી કે? ઓહ સાહેબ! હવે મારું દીવ જરા શાંત થયું. હવે પેલી લાકડી પર બિડવાનો ભેદ સમજાવો એટલે થયું...”

“વખત આવ્યે બધું સમજાવીશ” ધીમે સ્વરે યુસુફ બોલ્યો અને તેણે ધડીઆળ પર નજર કરી. અપોરના અઢી વાગ્યા હતા. વિચારવત મ્હોડે તે ડ્રેસીંગ રૂમમાં ગયો અને ત્યાં આવના સામે વેપ બદલવામા તેણે પાએક કલાક ગુમાવ્યો.

એ વખતે ટેલીફોનની ધંટડી વાગી. યુસુફ ઉભા ઉભાજ મહમદને કહ્યું:

“મહમદ! મારો ફોન સાંભળા લે—”

તેણે માથાપર લાંબા વાળની એક વીગ પહેરી લીધી અને યોતાના વેપથી સતોષ પામી તે દિવાનખાનામાં ગયો. એ વખતે મહમદે ટેલફોન પર વાત પૂરી કરી રીસીવર મૂકી દીધું અને યુસુફને જોઈ તે અજબ થઈ બોલ્યો.

— “યા ખુદા! તમે શું વેપ બજાવવા માગો છો સાહેબ! દીલ્હીના હકીમ થઈને ક્યાં જવા નીકળ્યા છો?”

યુસુફ હસીને બોલ્યો: “મહમદ! પાણી પહેલાં પાળ બાંધેલી સારી! હું સરલાને બડકાવી મારવા માગતો નથી.”

યુસુફે દીલ્હી જાહી અચકન પહેરી હતી. માથાપર લાંબાવાળની વીમ લગાવી હતી અને તે પર ટરકીશ ટોપી શોભાવી દીધી હતી. આ વેપમાં તે દીલ્હીના હકીમ જેવોજ લાગતો હતો.

“હું છ એક વાગે પાછો આવીશ. તારે સીનેમામાં જવું હોય તો જજે.”

તે ઘરમાંથી બહાર નીકળ્યો અને થોડેક દુર જઈ એક ટેક્ષી બાડે કરી રીજરોડ પર આવેલા મધુસુદનના બંગલામાં ગયો. મધુસુદન ટરકીશ સીગરેટ પીતો અશ્વાંત મને દિવાનખાનામાં આંટા મારી રહ્યો હતો અને વારંવાર બારીએ આવી કાંઈની રાહ જોતો હતો.

યુસુફ સીધો દાદર મઢી દિવાનખાનામાં ગયો અને મધુસુદનનો પાસે જઈ બોલ્યો.

“ચાલો, તમે તૈયાર છો ને ?”

મધુસુદન આ હકીમને ફાટી આંખે જોઈ રહ્યો.

“તમે—તમે મી. યુસુફ ઓહ ! તમે કેંવા ઉસ્તાદ છો ? તમારો અવાજ હું ઓળખી શક્યો .પણ વેપ.....”

યુસુફ હસ્યો.

“યાદ રાખો હું હકીમ મહમદખાં છું ને દીલ્લીનો નવું સ્પેશીઆ લીસ્ટ છું—”

બન્ને નીચે ઉતર્યા ને પાછાં ટેક્ષીમાં ગોઠવાયા. ટેક્ષી ચાલી. મધુસુદન આતુર હૃદયે ડિટેક્ટીવને અનેક પ્રશ્નો પૂછવા લાગ્યો.

“હજી સુધી મેં કંઈ કલ્પના કરી નથી.” યુસુફે શાંત સ્વરે કહ્યું : “ચોક્કસ વિગતો વિના તર્ક કરવા નકામા છે. મિત્ર સરકાર સાથે વાતચીત કર્યા પછી કદાચ હું ચોક્કસ નિર્ણય પર આવી શકીશ. હાલમાં મામલો તેંદન ભેદી અને અગમ્ય છે.”

ટેક્ષી મહાલક્ષ્મી પર વોરડન રોડ પર આવેલા “લલિત ભવન” નામના ભવ્ય મહાલય આગળ જઈ ઉભી. બંને જાણુ કમ્પાઉંડમાં દાખલ થયા. વરંડામાં સરસાતી દાસી શીકકી ફર્ય થઈને ઉભી હતી. તેના મ્હો પરનો ગભરાટ જોઈ મધુસુદનની છાતીમાં ધ્રાણ પડી.

“શું છે મંઝા ?”

“ઝોહ ! તમે આવ્યા શેઠ ! બાઈ-મારા બાઈ નાસી ગયા છે.”

“નાસી ગઈ ? ક્યાં ? ક્યારે ? બોલ ગંગા ! વખત ન કર.”
મધુસુદન ગભરાઈને બોલ્યો.

“પાંચેક મિનીટ થઈ હશે ” ગંગા બોલી “હું ચૂકા કરતી હતી એવામાં બાઈ સારું જ માણીની નજર ચૂકાવી અચાનક નાસી ગયાં.”

“ચાલો મધુસુદન ! એ બહુ દુર નહિ ગઈ હોય.” યુસુફ બોલ્યો.

મને ઝડપી વેગે બહાર નીકળી જાવું દરિયા કિનારે ચાલવા લાગ્યા.

“આ બેઠ હું સમજી શકતો નથી. અરથો કલાક પહેલાં મેં ટેલિફોન કર્યો ત્યારે તો એ ખુશખબર જાણાઈ હતી.”
મધુસુદને કંઈ

યુસુફ કંઈ ન બોલ્યો.

તેને ધ્રેરણા થઈ કે આ મનોદશાની પાછળ કંઈક ગુપ્ત રહસ્ય હોતું જોઈએ.

રસ્તાને નાકે એક જાણે કોન્સ્ટેબલ ઉભો હતો. યુસુફે તેને પાસે બોલાવ્યો અને સરલાતું વર્ણન કરી તેની તપાસ કરી-
કોન્સ્ટેબલે હાથ લંબાવી કહ્યું

“એ ત્રણ મનિટ પહેલાં એવી એક યુવતી દરિયા કિનારે ગઇ હતી.”

“દરિયા કિનારે ?” મધુસૂદન પૂછ્યો. “ઓહ ! એ આપઘાત કરી બેસશે—”

બન્નેના પગની ગતિ વધી. અને મધુસૂદન બોલી ઉઠ્યો:

“પેલી રહી સરલા !”

દરિયા કિનારે દસ પાર જણ બેગા થયા હતા અને ખુબ ખરાડા પાડી રહ્યા હતા. “દોડો દોડો” નો અવાજ આવતો હતો યુસુફ છલાંગ મારતો દોડ્યો. એજ પળે સરલાએ દરિયામાં પડતું મેલ્યું. ડિટેક્ટીવે વીજળીક વેગે ડગલો કાઢી નાખ્યો અને થોડીજ વારમાં તે બેભાન સરલાને પીઠ પર લઇ કિનારે નીચ્યો. મધુસૂદન આભો જોયો કિનારે ઉભો હતો.

“ઓહ ! યુસુફ ! તમારી બહાદુરીના શા વખાણ કરે ?” મધુસૂદન બોલ્યો.

“મારું નામ જૂલી ન જાઓ.” યુસુફ ધીમે અવાજે બોલ્યો. અને સરલાને ઉપાડી રસ્તા પર આવ્યો. રસ્તા પર જતા એક વિક્ટોરિયા બાડે કરી બંને જણ સરલાને લઇ લલિત ભવનમાં આવ્યા. સરલાને સંભાળતી વચ્ચે બદલી પલંગ પર સૂવાડવામાં આવી. થોડી વારમાં તે જાનમાં આવી બપોડી: “ઓહ ! મને સરલા દો ! તમે બોકો મને શા માટે સતાવી રહ્યા છો ?”

“તમે સૂઈ જાઓ મિસ સરલા!” યુસુફ સતાદશકે અવાજે બોલ્યો અને સરલા ડાહી છોકરી પેડે આંખ મીચી સૂઈ ગઈ.

સરલાને સૂતી મૂકી બંને એક રૂમમાં ગયા. યુસુફે કહ્યું: “મહમદને ટેલીફોન કરી—” તે અટક્યો. તેને યાદ આવી કે મહમદ સીનેમાં લહેર કરતો હશે. મધુસુદન તેની મુઝવણી સમજી બોલ્યો: “તમને મારા કપડા “શીટ” થઈ રહેશે. રામા! મારે ઘેર જઈ કોટ પાટલુન ને શર્ટ લઈ આવ—” તેણે રામાને હુકમ કર્યો.

ડિટેક્ટીવ બીને કપડે હઝીયેર પર બેસી રહ્યો. થોડીવારમાં રામા મધુસુદનના કપડાં લઈ આવ્યો ને યુસુફે તે પહેરી લીધાં. મધુસુદન સરલાને જોઈ યુસુફ પાસે આવ્યો.

“ કેમ છે ? ” યુસુફે પૂછ્યું.

“ ગમે તેમ લવારો કરે છે.” મધુસુદન ગંભીર અવાજે બોલ્યો. એજ પળે એક નોકર અંદર આવી બોલ્યો;

“ સાહેબ ! કોઈ જાપાવાળો માણસ તમને મળવા આવ્યો છે.”

મધુસુદને ડિટેક્ટીવ તરફ જોયું.

“ એને મળો મી. મધુસુદન ! ”

“ પણ—પણ—આ વાત જાહેર થશે તો—”

“ તેની તમે પંચાત ન કરો. છત્પાવાળાઓ સેનસેશન કરવાને ઘણા આટા બાફે છે પણ કેટલીકવાર તેઓ મદદગાર થઈ પડે છે,” કહી તેણે નોકરને કહ્યું: “ એને અંદર મોકલો.”

પ્રકરણ ૯ મું.

એક પળ પછી ઓરડાના દાર ઉઘડ્યા અને એક ચંચળ યુવાન અદર દાખલ થયો. તેણે ચસ્મા ચઢાવેલા હતા અને તેનો પોષાક અપ-ટુ-ડેટ હતો.

‘સાહેબજી ૧-’ તે આવતાંવાર બોલ્યો અને મધુસુદને બતાવેલી ખુરશીપર બેસી ગયો: “મારું નામ પ્રભુદાસ છે અને હું ‘સંધ્યા’ પત્રનો પ્રતિનિધિ છું. તમારાપર આવેલી આફતથી હું દિલગીર થયો છું. તમને હુ:ખી કરવાનો મારો હેતુ નથી પણ અમે મિસ સરલાની હાલત જાણવાને આતુર છીએ.”

યુસુફે તેને પોતાના સુંદર સીગરેટ કેસમાંથી એક સીગરેટ આપી કહ્યું: “આ મી. મધુસુદન મિસ સરલાના ભવિષ્યના પતિ છે. મને કહેતાં દિલગીરી થાય છે કે સરલા બહેનની હાલત ઘણી ગંભીર છે અને અમે નથી ધારતા કે તે જીવી શકે”

આ અપશુકનીઆ વાણી સાંભળી મધુસુદન બેબાકળો બની ગયો. પણ તેના તરફ જોયા વિના ડિટેક્ટીવે આગળ ચલાવ્યું: “હકીકત એવી છે કે મિસ સરલા તેના કાકાની લાખો વખત સુધી ચાકરી કરવાથી ઘણા નબળાં પડી ગયા હતાં. અમે એકજ તર્ક કરી શકીએ છીએ અને તે એ કે મમજની નબળાઇ વધી જવાથી, પોતાના બહાલા કાકાના મરણના શોકને લીધે અચાનક મિસ સરલાએ દરિયામાં પડતું નાખ્યું હતું...”

રિપોર્ટરે ગંભીરતાથી માથું હલાવી નોંધ લઇ લીધી.

“અને એમના બહાદૂર રક્ષક ?”

“તેનું નામ પ્રગટ કરવાનું નથી.” મક્કમ સ્વરે યુસુફ બોલ્યો. તે એકદમ ખુરશીપરથી ઉભો થઇ ધડીઆળ જોઈ બોલ્યો: “મી. પ્રભુદાસ! જો તમે ઉતાવળ કરશો તો આ નવી ખબર તમારી સાડા છ વાગાની આવૃત્તિમાં પ્રગટ કરી શકશો.”

“હા. થેંકયુ ! હું ખરા અંતઃકરણથી ચાહું છું કે મિસ સરલા જલદી સાગં થાય--”

યુસુફે ગંભીરતાથી માથું હલાવ્યું અને તે રિપોર્ટરને બારણા સુધી વળાવવા ગયો ત્યાં તેણે તેના કાનમાં કંઈ કહ્યું અને રિપોર્ટર વિદાય થયો. યુસુફ મધુસુદન પાસે પાછો ગયો ત્યારે તે કમનસિય યુવાન માથે હાથ દબાવે ગંભીર વિચારમાં બેઠો હતો. તેનો ચહેરો શીકો અને ચિંતાતુર થઇ ગયો હતો. ડિટેક્ટીવને તેની ખરેખર દયા આવી.

“દિમ્મત રાખો મી મધુસુદન ! તમારા હૃદયને આધાત કરવા માટે હું દિલ્લગીર છું પણ તમારા અને મિસ સરલાના લાલ માટે એમ કહ્યા વિના ખીજે રસ્તો જ નહોતો. વળી એવી વાત કરવાથી તમારી માથૂંફની તબિયત વધુ ખગડવાની નથી. એ સુદઢ ખાંધાની, તંદુરસ્ત અને તરણુ છી છે અને મને પ્રજલ શક છે કે એની આપઘાત કરવાની વૃત્તિ મનની ચચળતા કે ચમજની નબળાઈને આભારી નથી.”

“હા. પણ યુસુફઅલી! આ વાત પ્રગટ થતાં અમને કેવી નામોશી લાગશે—અમારા નામ કેટલાં બદનામ થશે! દુનિયાની બત્રીસી અમને ચાવી નાખશે.”

“ગમરાઓ ના. દુનિયા થોડો વખત વાત કરી ચુપ થઈ જશે. હાલમાં તમારે ધીરજ અને શાંતિ રાખવાની છે. મિસ સરલાનું શયનગૃહ કયા છે?”

“બાજુમાં.”

“મને ત્યાં લઈ જાઓ.”

બન્ને તે ઓરડો છોડી એક સુંદર શયનગૃહમાં ગયા. દિવાલ આગળ પલંગ પડ્યો હતો. તેની સામે ડેસીંગ ટેબલ પર સ્ત્રીનાં શણગારની અનેક વસ્તુઓ પડી હતી. આ ઓરડાને એવી મોહક રીતે શણગારવામાં આવ્યો હતો કે તે જોતાં ત્યાં સુનારી કલાની માથુક હશે એવો જોનારને તરત ભાસ થતો.

“આ રૂમ સરલા જેવોજ મોટો, મોહક અને કલામય છે. એનું સ્ત્રીત્વ જમાન રૂમમાં ઝળાકી રહ્યું છે.” મધુસૂદન સરલાની પ્રેમભરી પ્રશંસા કરતો બોલ્યો. ડિટેક્ટીવે સ્મિત કરી માથું ધૂણાવી એ મત સાથે સંમતિ દર્શાવી પણ તેનું સંઘર્ષ લક્ષ રૂમની બારીક તપાસ કરવામાં હતું. મુરીશ રેશનના એક ટેબલનું તેણે ખાનુ ઉઘાડ્યું અને તેમાંથી ચંદન કાષ્ટની સુંદર સીગરેટ બોક્ષ ખેંચી કાઢો. અચાનક

તેની આંખના ભવાં ચઢી ગયા. તેણે તે નાનુક પેટી હાથમાં લીધી. અને મધુસુદન તરફ નજર કરી પૂછ્યું:

“મિસ સરલા સીગરેટ પીએ છે ?”

મધુસુદન જરા શરમાયો. પણ એવી શરમ ડિટેક્ટીવ આગળ ચાલે એમ નહોતું.

“એ અંગ્રેજ સમાજના સહવાસની મહોકાણુ છે. તમે જાણો છો કે સર લલિતરાયને અંગ્રેજો સાથે ગાઢ સહવાસ હતો તેથી સરલા અંગ્રેજ બાતુઓની સોબતથી સીગરેટ પીતા શીખી છે—એને સેમસો નીઅન સીગરેટનો ઘણોજ શોખ છે. એવી સીગરેટ કેસમાં એકજ કારખાનું બનાવે છે. ત્યાંથી સરલા હજાર હજાર સીગરેટ સામટી મગાવે છે.”

“એ પણ અજબ જેવું છે.” કહી તેણે બોક્ષમાંથી લગભગ અરધો ડઝન સીગરેટ બહાર કાઢી. બારીકીથી તેણે સીગરેટો તપાસી જોઈ પણ બાહ્ય દેખાવ પરથી તે બહુ ઓછું જાણી શક્યો. સીગરેટો હાથની બનાવેલી જરા લાંબી અને મોળાકાર હતી. અને તેમાં ઇશ્વર શીયન તમાકુ ભરેલો હતો. વિચારપૂર્વક યુસુફે એક સીગરેટ સળગાવી અને બાકીની પોતાના સીગરેટ કેસમાં નાખી. મધુસુદન તેના તરફ આશ્ચર્યપૂર્વક જોઈ રહ્યો.

“તમે-તમે એમ ધારો છો—” તે બબડ્યો.

“તર્ક—ખાલી તર્ક મીં મધુસુદન !—હવે હું જમશ. મીસ સર—
લાની અત્યંત સંભાળ રાખવાની તમને બલામણ કરવાની હું જરૂર
જેતો નથી. યાદ રાખજો કે ટેલીફોન પર એની તબિયતના કોઈ
સમાચાર પૂછે તો તમારે એમજ કહેવાનું છે કે મિસ સરલા જે પણ
જાય છે તેમાં આ દુનિયા તણ જશે.”

“વાર. પણ અ. ઘોઠાળો છે શું ?”

“ધીરજ રાખો. મને કંઈ નવી ખબર મળશે તો હું તમને તરત
ફોન કરીશ.”

અરધા કલાક પછીની વાત છે. યુસુફ પોતાના ઘરમાં બેઠો હતો.
હરિયામાં બીજાવાથી તેના કદાવર શરીરને કંઈ ધગ થઈ નહોતી.
મહમદ તેની નજીક અધીરો થઈ કંઈ નવી વાત સાંભળવાની
આતુરતાથી રાહ જોતો બેઠો હતો. યુસુફે તેને ટૂંકમાં બપોરના સાહસની
વાત કહી.

“ધારો કે તમે—” મહમદ બોલ્યો.

“ધારો કે શું ? ગુન્હા શોષક શાસ્ત્રમાં તર્કશાસ્ત્ર પરજ મોટો
આધાર છે. પણ મહમદ ! એ તર્કને સાબીત કરવા માટે પુરાવા
જોઈએ છે. જા, લેબોરેટરીમાં જા—ને થોડુંક સેલીકલીક તથા
કલોરાઇન મરમ કર. હું એક અત્યંત નાજીક પ્રયોગ કરવા માગું છું.”

મહમદ આજામ કરી સીધો લેબોરેટરીમાં ગયા અને “ટેસ્ટ ટ્યુબ્સ”
લેખા “બ્રુસન્ બર્નર્સ” માં લીન થઈ ગયો. યુસુફ પોતાનો હંમેશનો

માનીતો ઝબ્બો પહેર્યો અને પછી તે પ્રયોગ શાળામાં દાખલ થયો. તેણે સરકાના સીગરેટ કેસમાંથી કાઢી લાધેલી પાચ સેમસોનીઅન સીગરેટો એક નાના અરસના નીસાતરા પર મૂકી અને ધીમેથી એક સીગરેટમાંથી તમાકુ બહાર કાઢ્યો. તે તમાકુ એક પહોળા મ્હોના કાચના પ્યાલામાં નાખી તે પર શીકકા પીળા રંગનો કંઈક પ્રવાહી પદાર્થ નાખ્યો. પછી એ 'ચાલુ' ગરમીપર ધરતા તેમાંના વિચિત્ર મીઠાણમાંથી 'મુદ્-મુદ્' નીકળવા લાગ્યા. લગભગ અર્ધો કલાક સુધી બુદ્દીબુદ્દી દવાઓની ટયુબો સુધે પેલી તમાકુના ડિટેક્ટીવે અખતરા કરી જોયા અને અને તેમાંથી શીકકા લીધો. પ્રવાહી પદાર્થ ખંચી કાઢ્યો. પીગળીની બંદી સમક્ષ રાખી તેણે એ લીલા પદાર્થની બારીક તપાસ કરી અને પછી ગુરસાથી આખ ચઢાવી તેણે તેનું એક ટીપુ એક નાની બાટલીમાં નાખ્યું કે જે બાટલીપર "ઝેર" એ લખ્યુંકર શબ્દ લખેલો હતો.

“આહ ! બદમાસ !” તે બબડ્યો.

“શું છે સાહેબ ?” મહમદે પુછ્યું.

“એમ છે મહમદ ! કે કૃષ્ણલાલ મે ધાર્યો તો તે કરતાં વધુ લખ્યુંકર જાતનો ખૂની છે. ચાલ, હવે એક પણ પણ ખોવાની નથી.” તેણે નિશ્ચીત સ્વરે કહ્યું. તરત તે ટ્રેસીંગ રૂમમાં આવ્યો અને પહાણ પહેરીગીરનો પોપાક પહેરવા લાગ્યો એજ વખત બહાર છાપા વેચનાર ફેરીઆએ “સંધ્યા” ની જુમ મારી. મહમદ લેખોરે ટ્રેસીંગમાંથી બહાર આવ્યો તે યુસુફને જોઈ હસીને બોલ્યો :

“કેમ સાહેબ ! કોઇ જગાએ પહેરી-પીરની નોકરી કરવા જવું છે કે શું ?”

“પહેલા જરા ચોરી કરવી છે મહમદ !—” તે બોલ્યો “જા. ‘સધ્યા’ ની એક નકલ લઇ આવ.”

બે મીનીટમાં મહમદ ‘સધ્યા’ ની નકલ લઇ આવ્યો યુસુફે મિસર સરલાની આપઘાતની કોશિષવાળા ખજર વાંચવા માડી. મહાલક્ષ્મીના નોપખાના નજીકના દરિયામાં ટૂંબી મરવાની કોશિષ કરનાર સર લલિતરાયની ભત્રીજી વિદે તેમાં અહેવાલ પ્રગટ થયો હતો પણ તેમાં અતિશયોક્તિ નહોતી. ડિટેક્ટીવના કહેવા પ્રમાણેજ રિપોર્ટરે વણી ખરી હકીકત વર્ણવી હતી.

“સધ્યા” પત્રે છેવટે લખ્યું હતું કે -

“અમારા ખાસ પ્રતિનિરિતે ખજર મળી છે કે સર લલિતરાયની લાખોની મીલકતની એકની એક વારસ મિમ સરલા આ દુનિયાની થોડા સમયની મહેમાન છે અને તેની ગંભીર હાલતથી તેના ભાવી પતિ મી મધુસૂદનના હુ-ખનો પાર રહ્યો નથી”

“શાબાશ ! કોઇવાર છાપાઓ કિમતી મદદ કરે છે.” ડિટેક્ટીવ બબડ્યો. એટલી વારમાં મહમદ પણ ભીખારી વેપમાં તૈયાર થઇ ગયો હતો. બહાર જવા પહેલાં ડિટેક્ટીવ ટેલીફોન પર ગયો અને પોલીસ સ્ટેશનનો નંબર લઇ કોલીન્સને બોલાવ્યો.

“તમે છો યુસુફ ?” અવાજ આવ્યો.

“હા. ફોલીન્સ, હું પેલા આર્ટિસ્ટની વાત કરું છું. તેના રૂમમાંથી જો દેશી વસ્તુ મળી આવી હતી તેનો નમુનો તમે મારાપર મોકલી શકશો ? મારે તેનું પ્રથકકરણ કરવું છે.”

“હા. પણ તમને શક છે—”

“હમણાં કંઈ કહી શકતો નથી. જો આજે રાતે યા કાલે સહવારે તમે એ કોકેનનો નમુનો મારાપર મોકલી આપશો તો હું આભારી થઈશ.”

“હું જરૂર મોકલી આપીશ.”

“થે કયુ ! આજે રાતે ૯ વાગે જો તમે ખેતવાડી પાંચમી ગલીના દેશી પીણામાં આવશો તો તમને કંઈક નવું મળવાનું મળશે. દેશી પીણું હો—વિલાયતી બાર નહિ.”

“વાર.” સામેથી અવાજ આવ્યો અને ડિટેક્ટીવે રીસીવર મૂકી દીધો.

“મહમદ ! હવે ખેતવાડી પ મી ગલીમાં—જાદુગર સાહેબને સાં—” જતાં જતાં તેણે એક કોથળીમાં એક નાની પેટી તથા “સ્ટોરેજ બેટરી” નાખી દીધી.

સાધારણ પહેરો ભરનાર પહાણ હોય તેમ તે ધીમે ધીમે ડગલાં ભરતો જાદુગર કૃષ્ણલાલના મકાન આગળ ગયો. કૃષ્ણલાલ ખેતવાડી પાંચમી ગલીમાં એક મકાનમાં ત્રીજે માળે રહેતો હતો. આખો ત્રીજો માળ જાદુગરના કબજામાં હતો. બીજા માળપર ભાડુતો હતા, ભર્યા

મકાનમાંથી જાદુગરના દિવાનખાનામાં કેમ ધુસવું તે એક સવાલ હતો. પણ ડિટેક્ટીવ એમ હિમ્મત હારે તેવો નહોતો. રસ્તા પર ઉભા રહી તેણે આમ તેમ નજર કરી. જાદુગરના માળ પર જતી જણાતી નહોતી એટલે તેણે કમ્પના કરી કે તે ઘેર નહોતો. ત્રીજા માળની ગટરમાં પડતી ખારીઓ ખુલ્લી હતી. ડિટેક્ટીવને આ સોનેરી તક જણાઈ પણ ત્યાં જવું શી રીતે ?

તેની ખાતરી હતી કે આ મકાનમાં ત્રીજા માળ પર જઈ તાજું તોડવામાં સાર નથી. એમ કરવામાં અનેક ભય સમાયલા હતા. અચાનક તેના મગજમાં કંઈ નવી સ્ફુરણા થઈ. જાદુગરના મકાનની જમણી બાજુનું મકાન ત્રણ માળનું જ હતું અને તેના ત્રીજા માળ પર તેનો એક મિત્ર રહેતો હતો. જરાપણ થોડા વિના તે બાજુના મકાનના ત્રીજા માળ પર ચઢી ગયો એ મકાનમાં કેટલીક સ્ત્રીઓ આ પકાણુને ઝડપથી ઉપર જતો જઈ ડરી ગઈ. અને બારણાં ખંધ કરી બેસી ગઈ. ડિટેક્ટીવને બાજુબાજુ જોવાની દુરશદ નહોતી. તે ઉપર ગયો અને એક ફેસેટના દરવાજા આગળ જઈ ધંટી વગાડી.

એક દક્ષીણી સ્ત્રીએ દાર ખોલ્યા. પકાણુને જોતાંજ તે ડરી ગઈ.

“ડરે નહિ પહેન ! હું યુસુફ છું-” તેણે મરાઠીમાં પોતાના મિત્રની પત્નીને સમજાવી : “વિનાયકરાવ ઘરમાં છે ? ?”

“હા.” જહી તે બાઈએ યુસુફને અદર દાખલ થવા દીધો. તેનો મિત્ર વિનાયકરાવ તેનો વેષ જોઈ અજાણ થઈ ગયો.

“ કેમ ! આજે વળી શું નવાબૂતી કરવી છે ? ” યુસુફ સાથે શેકહેંડ કરી વિનાયકરાને કહ્યું.

“ આજે તમારા ઘરમાંથી જામેના મકાનમાં ચોરી કરવા જવું છે.” યુસુફ હસીને બોલ્યો. વિનાયકરાવ તેની કીર્તિવત કારકિર્દિ જાણતો હતો એટલે તેણે ટૂંક ખુશ્મો મેગવી યુસુફને પોતાની બારીદ્વારા બહુના મકાનમાં જરાની રજા આપી. એક પણ પશુ બેલા વિના યુસુફે બે બારીઓની વચ્ચે એક પાટીયું મૂક્યું અને વીજળીક વેગે તે જાદુગરના નિવાસસ્થાનમાં જઈ પહોંચ્યો કૂચુલાલતું બેઠી પરદાવાળું દિવનખાનુ શોધી કાઢતા તેને કુશકલી નડી નહિ. ગજવામાંથી વીજળીની બતી કાઢીને તેણે સ્ત્રીચ દાળી અને તેના પ્રકાશ વડે તે જાદુગરના રૂમમાં ધુમવા લાગ્યો સધળે બારી પરદાઓ ટાંગેલા હતા. યુસુફની નજર દીવાલ અને ગ્રાફાફાન-કેબીનેટની વચ્ચેની ખાલી જગાપર પડી તરતજ તેણે પોતાની કાથળીમાંથી પેલી પેટી કાઢી અને તે પેટી જગાએ ગેઠવી દીધી. એ પેટીમાં રચરતા પડવાળા તાનું ગુંચળું હતું. એ નારનો એ છેડો પકડી તેણે બારીના છેક નીચેના ભાગમાંથી બહાર કાઢ્યો અને પછી બારીમાંથી બહાર પાટીઆ પર બારી પેસે તાર લઈ તે વિનાયકના રૂમમાં ઉતરી પડ્યો. તરતજ તેણે પાટીયું ખમેડી લીધું. આ કામ તેણે જોતજોતામાં પૂરું કર્યું અને પછી એક ખુશુમાં પેસે તાર લઈ જઈ તેને તેણે “સ્ટોરેજ બેટરી” સાથે જોડી દીધો.

“મીઠ વિનાયકરાવ ! મહેરબાની કરી આ રૂમનો અજની રાત મને કબજો આપજો હું થોડીવારમાં પાછો આવીશ.” તેણે જાદુગરની સીધાં કરવ તી બંધી જાગ બીજારી પોતાના મિત્રને કહ્યું. વિનાયકે ડિટેક્ટીવની અરજ મજૂર રાખી અને યુસુફ “સ્ટોરેજ બેટરી”

વાળી રૂમ બંધ કરી. પીઠામાં ગયો. મહમદ એક બેંચ પર બેસી બેવડો પીવાનો ઢોંગ કરી રહ્યો હતો. યુસુફ પણ ત્યાં જઈ ગોઠવાયો. થોડીવારમાં કોલીન્સ ત્યાં આવ્યો પણ તેને આ દેશી પીઠામાં દાખલ થતાં કંઈ પ્રાણુ આવ્યો. મહા મહેનતે ને એક બેંચ પર બેસી યુસુફની રાહ જોવા લાગ્યો.

“ઇન્સપેક્ટર ! તુમ દેશી દારૂ પીતા—” પેલા વિચિત્ર પઠાણે કોલીન્સને કહ્યું. ઇન્સપેક્ટર ચમક્યો. તેણે અવાજ ઝોળખ્યો ને તે યુસુફની પાસે જઈ બેઠો.

કંદાચ જરૂર પડે એટલા માટે મેં તમને બોલાવ્યા છે. જાદુગર કૃષ્ણલાલ આજે તેના ખરા રૂપમાં જાહેર થશે.” તેણે ધીમ સ્વરે કોલીન્સને કહ્યું “મેં બાણુના મકાનમાં મારા મિત્રના રૂમમાં સ્ટોરેજ બેઠરી ગોઠવી છે ને જાદુગરના ઓરડામાં વીજળીક તાર ગોઠવી આવ્યો છું—”

“ઓહ સાહેબ ! હું સમજી ગયો તમે “ડીટેક્ટીવ “ફોન” થી જાદુગરનું જાદુ બેદવા માગો છો—” મહમદ ખુશ થઈ બોલ્યો.

“જો મહમદ ! તું અહિં વધુ રખડતો ના. હવે જાદુગર સાહેબ ક્યારે આવે છે તેની સંભાળ રાખવાની છે જરૂર પડશે તો અમે તમારી મદદ માગીશું કોલીન્સ સાહેબજી !”

• ત્રણે જણ પીઠામાંથી બહાર નીકળ્યા.

પ્રકરણ ૧૦ મું.

ખુની પકડાયો!

મહમદને જાદુગરની તપાસ માટે ઘટતી સૂચનઓ આપી યુસુફ વિનાયકની ખોલીમાં જઈ બેઠો અને પોતાના કાનમાં “વાયરલેસ” કમર ફોન્સ” લગાવી ધીરજથી રાહ જોવા લાગ્યો. મહમદ રસ્તાપર એક હોટલમાં બેસી જાદુગરના મકાન તરફ તીક્ષ્ણ નજરે જોઈ રહ્યો હતો.

અગીઆર વાગ્યા. મહમદ જરા કંટાળ્યો. પણ એજ વખતે એક મોટર ગલીમાં દાખલ થઈ ને તે કૃષ્ણલાલના મકાન આગળ જમી રહી. મોટરમાંથી જાદુગરનો ચીનો શેફર એકદમ નીચે ઉતરી પડ્યો ને તેણે પોતાના શેઠને બહાર નીકળવા માટે મોટરનું આરણું ઉઘાડ્યું. કૃષ્ણલાલ નીચે ઉતર્યો અને એક હાથ લગાવી બેઠ્યો.

“ચાલ, મોતી! આપણે મારા સ્ટુડીઓમાં શાંતિથી વાત કરી શકીશું. મારે તને ઘણી વાત કહેવાની છે.”

મોતીએ બગાસુ આતી હોય તેમ એક હોડા નીસાસો નાખ્યો અને તેના ધુજતા હાથે કૃષ્ણલાલનો સ્થિર સોઠોડી હાથ પકડી તે મોટરમાંથી ઉતરી. તરત તેઓ ત્રીજે માળે ગયા જાદુગરનો ચીનો નોકર તેમની પહેલાં ઉપર જઈ બેઠો આરણું ઉઘાડી તાબેદારીથી એક બાજુએ ઉભો હતો.

અંદર જતાંજ મિસ મોતી એક સોફા પર ફસડાઈ પડી. જાદુગરના ઓરડાની લાલ બતી પરદા પરના ભયંકર ચિત્રો તેને ચથરાવી નાખવાને પૂરતાં હતાં.

કેમ મોતી ! બહાલી ! મેં મારું વચન ખાળ્યું ને ? હવે તને મેલી વિદ્યાની અજબ શક્તિ વિષે કંઈ શક છે ? જાદુગરે ધીમે સ્વરે હસીને કહ્યું.

મોતી જરા હુણ અને કૃષ્ણલાલની તેના પરની સ્થીર નજર ચૂકવવાને તેણે આડું જોયું :

નહિ ગુરુ ! મને કંઈ શક નથી. ફક્ત હું ખૂબી ગઈ છું. તમે મારા તરફ આમ કેમ જુઓ છો ? કૃપા કરી આવી કરડી નજર ન કરો.” સ્થીર નજરે જોતો કૃષ્ણલાલ તેની નજીક આવતો જતો હતો તેથી મોતી હુણ ગઈ.

“તું મારી શક્તિ માનતી નથી ?—” કહી તેણે ગજવામાંથી “સંધ્યા” પત્ર બહાર કાઢી મોતીના હાથમાં મૂક્યું.

“તારી નિર્દોષ નિરોગી સુખી અને આનંદી પીત્રાઈ બહેન શા માટે દરિયામાં પડવા ગઈ ? એ મેલી વિદ્યાના પ્રતાપ છે કે જોતો હું ઉસ્તાદ છું.”

તેની અપવિત્ર આંખોના ભયંકર તેજથી ખીચારી મોતી મોત જોવી શીકી થઈ ગઈ.

હા. હા. મને તે વીષે કંઈ શક નથી. પણ એ બહુ ભયંકર છે—” શું છે ?”

એ કામ પવિત્ર નથી.”

જાદુગર હસ્યો.

“હું હર ના બહાલી ! તારી અભિલાષા મેં પૂર્ણ કરી છે. તે મને સરલાને તારા માર્ગમાંથી દૂર કરવાનું તે મને કહ્યું હતું કે તે તારા બાવી સુખમાં કંટક સમાન છે. વેલ, મેં તેને તારા રસ્તામાંથી દૂર કરી છે જો આ વાંચ—‘મિસ સરલા આ દુનિયાની થોડા વખતની મહેમાન છે. તે બધી શકે એમ નથી’—હવે મારી વાત સાંભળ મારામાં અસામાન્ય જાદુઈ શક્તિ છે પણ મેંથી વિદ્યાની શોધ કરવા માટે મને પછસાની જરૂર છે થોડાજ સમયમાં બનતાં સુધી કાલે યા પરમ દિને તું તારા લખપતિ કાકાની દોહતની માલીક થશે મોતી ! એ વખતે તને શ્રીમંત બનાવવારને ભુલી ન જતી. મારી મદદ વિના તારી પિત્રાઈ બહેન સરલા તારા માર્ગમાંથી ખસી જત નહિ. હવે હું સ્પષ્ટ વાત કરીશ. મેં તારે માટે કરેલી મહેનતનો બદલો શો છે ?”

“ઓ ગુરુ !—” તતપપ થતી મોતી બોલી.

જાદુગર તેની છક નજીક ગયો અને સોદા પાસે ખુરશી પર બેસી મોતીની આંખમાં આંખ મીલાવી બોલ્યો: “સાંભળ મોતી ! મને પછસા જોઈએ છે મને મારી શીના એક લાખ રૂપિયા જોઈએ છે. આ કરાર પત્ર પર સહી કર; નહિ તો—” તે ચુપ થઈ ગયો પણ તેના મોંમાં એવી બધંકરતા હતી કે મોતી સીંછ ગઈ. તેણે અર્ધજેભાન હાલતમાં હાથમાં કલમ લીધી. કૃષ્ણલાલે ધીમા સ્વરે કરાર વાંચ્યો:

“હું મિસ મોતી રમણલાલ શ્રોફ આ કરારથી ગ્રાહ્યાર કૃષ્ણલાલ ટી. પારેખને રૂ. ૧૦૦,૦૦૦ અંકે એક લાખ મારા કાકા સર લલિતરાયનો વારસો મને મળ્યા પછી ત્રણ મહિનાની બુદ્ધતની અંદર

આપવાને ક્યુલ કરું છું—આના પર સહી કર, મોતી વિચાર કર કે મારે લીધે તું લક્ષ્મણપતિ બનાર છે.”

ધુળતા કાથે મોતીએ સહી કરી તેઓ બહુમાસ માથુસના પંઝમાં લાચાર થઇ ગઇ હતી. તેને હવે આ નીચ દુષ્ટની જાળમાં ફસવા માટે ઘણા પચાતાપ થયો પણ હવે એ શું કરે ? પાર્શ્વીની જાળમાં સપડાયલી હરિણી જેવી તેની લાચાર હાલત હતી. તેણે સહી કરી અને પછી જાણે બેભાન થઇ જતી હોય તેમ સેફાને અંદેલી નિસોસ થઇ પડી.

“ડર ના મોતી ! હું સવ શક્તિમાન છું તે તો તું સારી પેઠે જાણે છે ને ? જો તું મારી સાથે દગો નહિ કરસે તો હું તારો મિત્ર અને શુભેચ્છક થઇ રહીશ. પણ જો તું બેચ્છા થશે તો અંદેરીમાંની પેલી જીવતી સુડેલ યાદ રાખજો.”

મોતી અલંત ડરી ગઇ હતી. આ બપંકર માથુસ પાસે તે વધુવાર થોભી શકી નહિ. તરતજ તે ઉભી થઇ બોલી.

“ગુફ દેવ ! હવે હું જાઉં ? હું ચાકી ગઇ છું.”

“હા. જા.” કહી તેણે ધંટી વગાડી અને તેનો ચીનો નોકર હાજર થતાં તે બોલ્યો : “આહુતુ ! મિત્ર મોતીને એમને ઘેર લઇ જા અને પછી એ કહયું છે તે જગ્યાએ જઇ આવજો. આપણા અખતરા માટે આપણને વધુ “ફીરટલ્સ” ની જરૂર છે.”

ચીનો આ સાંભળી નમ્યો. મોતી ધુળતી ધુળતી દિવાનખાના-માંથી બહાર તીકળી ગઇ અને તે મોટરમાં બેઠી સારેજતે કંપક જીટથી ત્યાસ લઇ રાખી.

તે ગયા પછી કૃષ્ણશાસ્ત્ર આરામ-ખુરશોપર પડ્યો અને પોતાની નીચ યુક્તિને મળેલા વિજયથી હસ્યો તેને બાન પણ નહોતું કે તેને એકેએક શબ્દ બાબુના મકાનમાં પ્રખ્યાત ડિટેક્ટીવ યુસુફ સાંભળતો હતો. યુસુફે મોતી ગયા પછી મહમદને જે હુકમ કર્યો તે પણ જાદુગર સાંભળી શક્યો નહિ તે જાણતો નહોતો કે તેને માથે મોત બમી રહ્યું છે જે તે એ ખીના જાણતો હોત તો આરામથી સીગરેટનો ધુમાડો કાઢી શકત નહિ.

જાદુગરના દિવાલ પર ટાંગેલા ઘડિયાળમાં એકનો ટકોરો થયો.

તે એક જાદુતું પુસ્તક વાંચવામાં તત્ક્ષીન થઈ ગયો હતો. એકનો ટકોરો થતાં તેણે ઉંચે જોયું અને તેજ પળે રસ્તામાં મોટરનો અવાજ સંભળાવાથી તે હસ્યો. થોડીક મિનિટ પછી દિવાનખાનાના દાર ખોલી તેનો ચીનો નોકર શોફરના ડ્રેસમાં ખીલાડી પેઠે જરા પણ અવાજ કર્યા વિના અદર આવ્યો.

“આહ ડુ ! તું પેલી ચીજ લઈ આવ્યો ?”

“જી મિસ મોતીને તેને ઘેર મુકીને હું એ ચીજ લેવા ગયો હતો— કે તરતજ જ્ઞાનમાળાપાઠએ અને “ક્રીસ્ટલ્સ” આપી દીધા.”

“આહ ડુ ! ખરેખર એ ક્રીસ્ટલ્સ જાદુઈ છે ! તું ખરેખરો જાદુગર છે. કોકેન ક્રીસ્ટલ્સ વાપરવેસ ક્રીસ્ટલ્સ ! ખરાનો તું હસતાઈ છે.” જાદુગર બોલ્યો.

“આ આપણે મુકીએ છીએ ત્યાંજ મુકશી ને ?”

“હા. લાવ, મને આપી દે.”

તે ચીનાએ તેને ગળવામાંથી એક સફેદ પડીકું કાઢ્યું. તે એક ચિત્ર પાસે ગયો. તે વખતે જાદુગર તેને જોઈ રહ્યો. તેણે એક ખીટી ખેંચી તરતજ ચિત્રની ફેમ નીચી પડી મધ અને દિવાલમાં નાનું કાણું નજરે પડ્યું. ચીનાએ તેમાં પેલી પડીકો મુકી દમ ખીટી પાછી ઉપર ખેંચી એટલે ચિત્ર જેવું હવું તેવું થઈ ગયું.

“શાબાશ ! આહ પુ ! તારી શક્તિ અજબ છે. જો તેં આ પ્રકિત શોધી કાઢી ન હોત તો આ બચકર ચીજ આપણે ક્યાં સાચવત ? તું શા માટે પ્રાણો જાદુના તમાશામાં જોડાતો નથી ? તારી શોધેલી ડાકણ અજબ ચમત્કારિક છે હો !”

ચીનાએ આ સાંભળી અગમ્ય સ્મિત કર્યું.

“મને અહિંયાજ મઝા છે, સાહેબ !” તે જોડ્યો.

“તું વિચિત્ર માણસ છે. આહ ! આજે રાતે તું જુદોજ સમસ દેખાય છે અરીણુ બરીણુ તો નથી લીધું ને ?” એજ પળે તે જોણતો બંધ થઈ ગયો. કેમકે પેલો ચીનો તેની સામે રીવોલ્વર ટાંકી ઉભો હતો.

“આહ ! તું ગાંડો થયો છે કે શું ? મુકી દે રીવોલ્વર ! અદમાસ !” જાદુગર બરાડ્યો.

“હવે ચાલાકી જવા દો ને ચુપચુપ ઉભા રહો.” તદ્દન જૂદા અવાજે ચીનાએ જવાબ આપ્યો. “જો જરા ગરબડ કરી તો તમારી ખોપરી વૂટી જશે.”

“હો ! બદમાસ ! મારી સાથે હો ?” જાદુગર હજુ પછુ ઓનાને પોતાનો નોકર સમજી કમકાવવા લાગ્યો.

“તમે ખીજી જીવ કરો છો.” કહી એક હાથે રીવોલ્વર તાકી રાખી, બીજે હાથે પેલા ઓનાએ રમાજ વડે પોતાના મ્હોપરથી પીળો રંગ લુછવા માંડ્યો.

“તમે ? યુસુફઅલી ?-” જાદુગર તેને પીછાનતાં અવાક જેવો અમ આટલા બે શબ્દો બોલી શક્યો.

“હા હું ! તમને આ વખતે હેરાન કરવા માટે દીલગીર છું.” મસ્કરી કરતો યુસુફ બોલ્યો : “મહમદ ! બે કોન્ટેબલને બોલાવને કાલીન્સ સાથે અહિં આવ...”

જાદુગર મુઝાયો તેણે જોયું તો દિવાનખાનમાં યુસુફ શિવાય ખીજી કોઈ નહોતું. સારે એ ડિટેક્ટીવ કોની સાથે વાત કરતો હતો ? તેની મુઠવણ જોઈ યુસુફ હસીને બોલ્યો : “દુનિયામાં તમનેજ જાદુ આવડે છે એવું નથી.” તેના અવાજમાં કટાક્ષ આવ્યો : “આ રૂમમાં “ડીટેક્ટોફાઇન” છે ને તેને બાજીના મકાનમાં બેટરી સાથે જોડવામાં આવ્યો છે. ત્યાં આપણી વાત સાંભળતો મારો મદદનીશ મહમદ બેટો છે.”

“પણ તમે અહિં શી રીતે આવ્યા ? આહ પુ આખો દિવસ મારી સાથે હતો-” જાદુગર બોલ્યો.

જાદુગર સાહેબ ! એટલું પછુ સમજતા નથી ? તમે આહપુને મિસ મોતીને ઘેર મુકી કૌન્ટેસ લેવા જવાનો કુકમ કર્યો તે બે-સાંભળ્યું હતું. કૌન્ટેસનો અર્થ હું તરત સમજી ગયો તેથી બે-

મહમદને પાછળ ખડવાતું કહ્યું. મોટરની પાછળના વધારાના પૈડા પર સવારી કરવામાં મહમદ ઉત્તાહ છે. તમારો ચીનો નોકર કોકેન લઈ પાછો આવતો હતો તે વખતે મહમદ તેના પર તુડી પડ્યો અને તેને પકડી તે મારી પાસે આવ્યો. ચીનો પાસેથી મેં કોકેનનું પડીકું લીધું. મારી પાસે વેપ બદલવા માટેનો રગ હાજર હતો. આહ કુના કપડા મેં પહેરી લીધા ને હું તમારી સેવામાં હાજર થયો. હવે સમજ્યા ?” ડિટેક્ટીવ હસ્યો. એ હાસ્યે જાદુગરના ગાત સ્થિત કરી નાખ્યા.

“તમારું નામોદ જમ ?” તે ગુરસાથી પરાડ્યો.

થોડીવારમાં મહમદ કોલીન્સ અને મેં ડિટેક્ટીવોને લઈ જાદુગરના દિવાનખાનામાં આવ્યો.

“શું છે યુસુફ ?” કોલીન્સે પૂછ્યું.

ડિટેક્ટીવે ટૂંકમાં બધી વાત કહી. કોલીન્સે જાદુગરના દુષ્ટ મહેલ તરફ જોયું અને તે બોલ્યો:

“હું તમને ખુનની કોશિષ કરવાના આરોપ માટે પરહેજ કરું છું—તમે જે કંઈ બોલશો તે તમારી સામે પુરાવા રૂપે વપરાશે.” કાયદાની જડ બાપા શરૂ થઈ.

“મને લાગે છે કે કાલે સહવારે ખીજો આરોપ ઉમેરવો પડશે.” યુસુફ બોલ્યો.

જાદુગરનો મહેરો ભયંકર મધ પડ્યો. તેણે છેલ્લા પાસા ફેંક્યા:—
“સંભળીને કામ લેજો. હું જાદુગર છું નો—”

“થુપ રહો.” કોલીન્સ બરાડયો ને જાદુમરતુ જાદુ હવામાં ઉડી ગયું.

જાદુગર પરહેજ થમા પછી બીજી રહેવારે યુસુફ અને મહમદ નાસ્તો લેતા હતા. પણ મહમદનું ધ્યાન નાસ્તામાં નહોતું. તે આ બધો ભેદ જાણવાને આતુર થઈ રહ્યો હતો. યુસુફના હુકમને અનુસરી તે આહ પુની મોટરની પાછળ ચઢી બેઠો હતો. મિસ મોતીના ઘર આગળ થોભી ત્યારે તે વીજળીક વેગે ઉતરીને ક્યાંક છૂપાઈ ગયો હતો અને પછી પાછો મોટરની પાછળના પૈડા પર બેસી કામાડીપુરા ગયો હતો કે જ્યાં આહ પુને ફાતમા નામની એક મુસ્લીમ સ્ત્રીએ કોકેનની પડકી આપી હતી. પાછા ફરતી વખતે મહમદ આહ પુ પર તૂટી પડ્યો હતો અને ચાલતી મોટરે ચીના અને મહમદ વચ્ચે થયેલી સખ્ત ઝપાઝપીમાં ચીનો હારી ગયો હતો. મહમદ સર પછી ચીનાને વિનાયકની ખોલીમાં યુસુફ પાસે લઈ ગયો હતો.

“તે કાલે પ્રશ સાપાત્ર બહાદુરી બતાવી હો મહમદ !” નાસ્તો પુરો કરી યુસુફ બોલ્યો.

“પણ હવે મારી શકાઓ તુ નિવારણ કરોને !” અધીરાઈથી મહમદે કહ્યું.

‘બોલ, હવે તારે જે પુછવું હોય તે પૂછવા માંડ.’ ડિટેક્ટીવ સીગરેટ સળગાવતો બોલ્યો.

“પહેલા તો હું એ જાણવા માગું છું કે કૃષ્ણલાલ કોણ છે? એ બદમાશ છે તે તો હું જાણું છું પણ એ જાદુગર છે ખરો? દુનિયામાં મેલી વિદ્યા અને ડાકણ જેવી ચીજો છે?”

“નહિ. મહમદ! તરંગી અને નબળા મનની સ્ત્રીઓના શ્રમિત ધખારાનો લાભ લઇ તેમને નીચોવનારા બદમાસોમાં કૃષ્ણલાલ એક હુશિયાર બદમાશ છે મુએલાના આત્મા સાથે વાત કરવા માટે પ્લેન્ચેટ વિગેરેમાં શ્રદ્ધા રાખનારાં સ્ત્રી પુરુષોને બમાવીને એ જીવન ગાળતો હશે. કદાચ એના “આધ્યાત્મિક મંડળ”ના સેક્રેડો મુખી-ઓને બમાવીને જોણું પૈસા પડાવ્યા હશે.”

“પણ પેલી ચુડેલ? સાહેબ! એને તો મેં નજરે જોઇ હતી.”

“જરાજર તારી વાત હું ખોટી માનતો નથી, ખરી વાત આજે રહવારે આહ પુ સાથે વાત કરતાં મને માલુમ પડી છે અને તે પરથી મને ખબર મળી છે કે જો કોઇ જાદુગર હોય તો તે કૃષ્ણલાલ નહિ પણ આહ પુ છે એ ચીનો પહેલા નજર બંધીના ખેલ કરતો હતો કંઇ શકમંદ કામમાં સાથે થઇ જવાથી તે કૃષ્ણલાલનો સાથી થયો અને પછી બંને જાદુના ધંધાના બાગીદાર થયા તેં લાકડી પર સવાર થયલી જે ડાકણ જોઇ હતી તેનો બેઠ સહેલાઇથી સમજાવી શકાય એવો છે, તેં કદી વાયરલેસથી સ્ટીમરોની હીલચાલ પર અસર કરવાની વાત સાંભળી છે?”

“હા. શું આ ડાકણથી રેડીઓ” ‘હડી હતી?’

હા. રેડીઓની શોષ બાદ્યવરથામાં છે તે છતાં આપણે વાયર-લેસના મોજાંથો વીમાનો અને સ્ટીમરોને કાગ્યમાં લઇ શકીએ છીએ.

કોલીન્સ સાથે કૃષ્ણલાલના સ્ટુડીઓની ઝડતી લેતાં મને તારી સુડેલને તેની લાકડી મળી આવી હતી. એ કહેવાતી લાકડી પર મેગ્નેટીક સ્ટીલ જડેલું હતું. તેના પર સુડેલની આકૃતિ હતી. તે ઠાકણનું શસીર એટલે એ હાઇડ્રોજન બલુનો તેના વચ્ચેની અદર બાહુશીથી વાયરલેસ એન્ટીન છૂપાવવામાં આવ્યું હતું. પેલી લાકડીએ મેગ્નેટનું કામ કર્યું હતું બલુનો ટુમેલા હોવાથી સુડેલનો આકાર મનુષ્ય જેવો બાગ્યો હતો અને એ આખો તમાસો આઠ ફુએ નજીકની વાડ આગળ રહી વાયરલેસથી મજરી બતાવ્યો હતો.”

મહમદ ખડખડ હસી પડ્યો.

“સારું થયું સાહેબ ! કે તમે આ બેદ ફાડ્યો. મને એને લીધે રાતે ઉંઘ આવતી નહોતી.”

યુસુફ રિમત કર્યું.

“આ બધી ધમાલ કરવાનું કારણ નબળા મનના માણસો પર ગંભીર અસર કરવાનું હતું જે કારણ ઝુંપડીમાં આવી હતી તે કૃષ્ણલાલની કોઈ મળતીબણ હતી—કદાચ કોઈ તીણુ નરી પણ હોય.”

“હશે પણ મિસ સરલા અને પેલો ચિત્રકાર આપઘાત કરવા કેમ તૈયાર થયાં હશે ? આ બેદ સાથી ગંભીર છે.” મહમદે પુછ્યું.

“ખરી વાત છે. તું જાણતો હતો કે મિસ મોતી મિસ સરલાને ધિક્કારતી હતી કેમકે તેને લીધે તેને સર લલિતરાયનો વારસો મળતો નહોતો.

આ ખીનાની કૃષ્ણલાલને ખચર પડતાં તે વચ્ચે પડ્યો અને સર-
લાને જાદુજ શક્તિથી મારી નાખવાની મોતીને લાલચ બતાવી.
ખરી વાત એ હતી કે તે એક સુક્ષ્મ પથુ બપાંકર ઝેરનો
ઉપયોગ કરતો હતો. સરલાને મડમોના સહવાસથી
સીગરેટ પીવાની ટેવ પડી હતી. થી રીતે તે મેં હજુ શોધી
કાઢ્યું નથી પણ ગમે તે રીતે કૃષ્ણલાલે સરલાની સીગરેટમાં
“મરકેપટન” (Mercaptan) નામનું ઝેર મેળવ્યું હતું. આ
જમાનામાં શોધાયલા ઝેરોમાં એ ઝેર સૌથી વિચિત્ર છે, મહાન
શોધકોના મત પ્રમાણે આ ઝેરમાં એવી અસર છે કે તે ચોક્કસ
પ્રમાણમાં લીધા પછી માણસ ગાડો જેવો બની જાય છે ને અ તે
અમિત મગજને લીધે આપવાત કરે છે.”

“આહ ! કેવો નીચ બદમાશ !” મહમદ ધિક્કરથી બોલ્યો.

“હા. એવા દુષ્ટો દુનિયામાં બહુ ઓછા હોય છે. દયારામ
ચિત્રકાર પણ એવીજ રીતે મોતનો ભોગ થયો હતો. એવો મને શક
છે તે જ કોકેન લેતો હતો તેનું હું પ્રથક્કરણ કરીશ ને ને
તેમાં પણ “મરકેપટન” માણસ પડશે તો કૃષ્ણલાલ પર ખીજ
ખુનનો આરોપ હું પુરવાર કરીશ. કદાચ એ યુવાન ચિત્રકાર જાદુ-
ગરનો ભેદ પામી ગયો હશે અથવા કદાખી નાનું કારણ તેનું
ખુન કરવાની બદમાશ કૃષ્ણલાલને જરૂર જણાઈ
હશે. ગમે તે હોય આપણે તે કોઈ વખતે શોધી કાઢીશું. હાલમાં
મિત્ર સરલા ધીમે ધીમે માથું થતી જાય છે એટલું ખબર છે ! મેં
ડોક્ટરને યોગ્ય સુચના કરી છે એટલે ને ઝેરની ગમરથી મુક્ત
થતાં તરતજ અસહનના જેવી નિરોગી, હસતી રમતી યુવતી
બધ જશે.”

“આહ ! સાહેબ ! તમારૂં બેળું પણ અલ્લા મીયાએ પુરસદે
 ધર્યું છે—” મહમદ પ્રશ્નસાની લાગણીથી બોલ્યો. અને આ રીતે
 એ સુવિખ્યાત ડિટેક્ટીવે કહેવાતા જાદુગરનો ખુની પ્રપંચ પ્રગટ
 કરી તેને કાયદાને સ્વાધીન કર્યો.

પેશાબના ભયંકર દર્દોની છેદનામાં છેદી અજાયબ શોધ.

ગોનોકીલર

(રજીસ્ટર્ડ)

પ્રમેહનો ચમત્કારીક ઇલાજ.

વધેલા અને ડોક્ટરોની દવાઓ અને
ધુન્ધકશનો લઈને કરાળી ગએલા હો !

ચાહે તેટલા વરસનો જુનો યા નવો પ્રમેહ, ચાહે તેટલા પ્રમાણમાં
ભયંકર કેમ ન હો ! પેશાબ મારગે રસી (પર)નું વહેવું તેમાં થતી
અળતરા, પેશાબ થોડો તથા અટકીને આવવો, ગુપ્ત ભાગની
અદર આવેલાં સોજો, તથા થએલા જખમ અને સ્ત્રીઓના ભયંકર
પ્રદર અને પેશાબના રોગો વગેરે, પેશાબને લગતા સ્ત્રી પુરુષોનાં
જડ કરી બેઠેલા તમામ દરદીનો જડથી નાશ કરે છે અને સડેલી
ધાનુને સુધારીને સ્વચ્છ અને ઘટ કરે છે.

૫૦ ગોળીની બાટલીની કીંમત રૂ. ૩-૦-૦ વી. પી જુદુ.

એકલા બનાવત્તર,

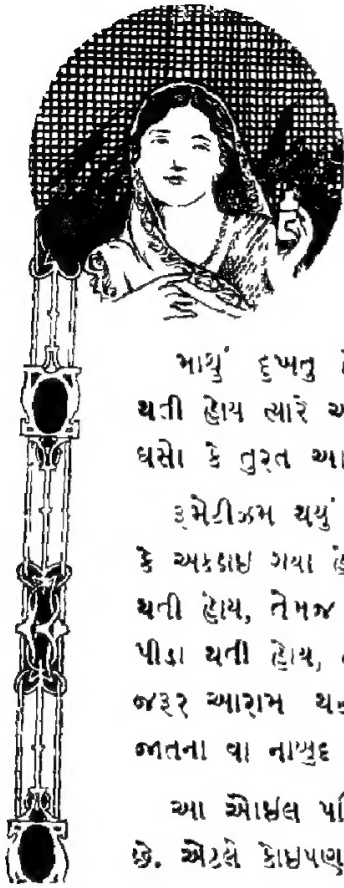
એબન્ટ,

ડા. ડી. એન. જસાણી

એ. એમ. ઠક્કર કવાવાળા

૧૪૦, ગુલાબવાડી, મુંબઈ નં. ૪.

શ્રીમ્તી બીદીગ, પ્રીન્સેસ સ્ટ્રીટ,

હુસેની ઓઈલ

રજીસ્ટર્ડ.

માથું દુખતુ હોય, શરદી સળેખમથી સખત તકલીફ થતી હોય ત્યારે આ ઓઈલના માત્ર બેજ ટીપાં કપાળ પર ઘસો કે તુરત આરામ આવી જશે.

રૂમેડીઝમ થયું હોય, હાથ પગના સાંધાઓ ઝસાફ કે અકસાઈ ગયા હોય, કમર કે માંધાઓમાં સખત પીડા થતી હોય, તેમજ સંધીવા કે એવા કોઈ બીજા વાથી પીડા થતી હોય, ત્યારે આ ઓઈલનો જરૂર ઉપોગ કરો. જરૂર આરામ થઈ જશે કારણ કે આ ઓઈલ દરેક જાતના વા નાશુદ કરવાનો અદ્ભુત ગુણ ધરાવે છે.

આ ઓઈલ પવિત્ર વસ્તુઓમાંથી બનાવવામાં આવે છે. એટલે કોઈપણ ધર્મવાળાને બદ્દગી વખતે વાપરવામાં હરકત કરતું નથી.

એક વખત ચાપરી ખાતરી કરો.

વેપારી માટે ખાસ લાવ બાટલીની કીંમત ૮ આના.

“હુસેની” ઓઈલ ડીપો,

પોસ્ટ બોક્સ નં. ૫૦૨૩.

મુંબઈ નં. ૯.

દરેક નાના મોટા શહેરોમાં એજન્ટો ભેઠા છે.

